

הלכות שחיטה א

א

הלכות שחיטה

א מי הם הכשרים לשחוט ובו י"ד סעיפים:

א *הכל שוחטין לבתחלה אפילו (א) נשים. הגה: יש אומרים שאין להניח

נשים לשחוט שכבר נהגו [א] שלא לשחוט (וכן המנהג שאין הנשים שומעות) (צ"י)

באר הגולה

א משנה ריש הולין ואם אינו מוחק בכשרות ע"ל בסיון ב/.
ב תוספות שם ממשנה רבנן דף לא ודרא"ש ותוספות שם ושאר פוסקים.

תניא^א. רבי אומר וחתת מבקר ומצאנך כאשר צויתך^ב מלמד שנצטוו משה על הלכות שחיטה בעל פה (עין פרישה)^ג דהיכן צוהו בכתב^ד. ואמר רב יהודה אמר [שמואל]^ה כל טבת שאינו יודע הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו ואלו הן הלכות שחיטה שהייה דרסה חלדה הגרמה ועקור כדלקמן סי' כ"ג:

[א] **שלא לשחוט.** שלא רצו להאמינם על השחיטה הואיל ודעתן קלה^ו.

והב"י^ז כתב דלא ראינו אינו ראייה^ח.

והש"ך^י כתב דבמנהג ובהאי גוונא הוי לא ראינו ראייה כמ"ש רמ"א בח"מ סימן ל"ז^י ופירש שם הש"ך^י המעט דכיון שהדבר שבית אם היה הדבר מותר אי אפשר שלא היינו רואים פעם אחת כן נוהגים להתיר וגם

הלכות שחיטה נוהגת בכל יום ושכיר מוכא ולא ראינו מעולם שאשה שחטה או שלמדה הלכות שחיטה כדי שתוכל לשחוט ודאי בכהאי גוונא הוי לא ראינו ראייה עכ"ל:

קונטרס אחרון

(א) נשים ועבדים. דהא דאמרין בפרק [קמא] דפסחים^א גבי בדיקת חמץ דכיון דמדברנן היא הימנוהו רבנן לנשים ועבדים וקטנים בדרכנן, דאלמא הא בדאורייתא לא מהימני^ב, הא אמרין התי טעמא בירושלמי^ג מתוך שהנשים עצלניות הן בודקות כל שהוא, כלומר מתוך שאין שם חמץ ידוע תולות לומר שאין שם חמץ ומקילות, ואי דאורייתא לא מהימני, אבל בשאר מילי מהימני אפילו בדאורייתא, ומעשים בכל יום שסומכין עליהם במליחה וניקור הבשר אף על פי שיש בו טורח מרובה מפני שהן יודעות מקומות החלב והחוטטין, ולא אמרו בודקות כל שהוא אלא במה שאין שם איסור ידוע ויכולות לתלות עכ"ל הר"ן^ד. וכן כתב הרשב"א בתורת הבית הארוך^ה, והוסיף לבאר^ו דבודקין הסכין לעצמן ושוחטין (דסבירא ליה דמקרי איסור ידוע ולא ספק איסור ולכן נאמנות אף על פי שיש בו טורח). וכן פסק רמ"א בדרכי משה סי' קכ"ז^ז בשם איסור והיתר^ח דאף בניקור חלב או גיד או שארי דברים שיש בהן טרחה מרובה הנשים נאמנות כל שהוא ודאי איסור ולא אמרין דנשים דעתן קלות אלא בספק איסור והוא דאורייתא.

א סימנים איב שלפנינו, הפנים ודקו"א, הנהגו ע"פ כת"ק מחר"ל, עם השלטה – לקמן סוף סי' ב. לוח החשואות לבתי"ד נדפס בקיבוץ יגדיל תורה יא ע' נג ואילך.
ז הלכות איין ישיאל (לקישי הלכות אות א), והבא בתום ב, א ד"ה הכל.
ח ד"ה ומו"ש נשים.
ט ראה עריות פ"ב מ"ב ובהם כן, ב, א.
י ס"ק א.
יא סוף כב.
יב ס"ק לה. וראה גם שילת רבנו סי' כב ד"ה פתח.

א חולין כה, א. טור ולבוש ס"א. לכללות הל' שחיטה, פנים וקריא, ראה ביאורי הלכות.
ב דברים יב, כא.
ג ס"ק א. וראה ביאורי הלכות.
ד רש"י חולין שם ד"ה כאשר. לבוש שם. וראה גם לקמן ס' ב ק"א סק"ח (מצות השחיטה המסורה לנו בע"פ פירוש הכתוב וברת ונ'), ובק"א ס"ק יד. וראה לקמן סי' כד סק"א (לבי דרסה, אין ושרת אלא ומשך). משמרת הבית (ז, א). ביאורי הלכות.
ה חולין פ"א, א. טור וש"ע סי' ב ס"א. וראה גם לקמן סק"ו.

צינונים לקונטרס אחרון

- א ד, ב. לעיל אר"ח סי' תלב ס"י.
ב וא"כ מדוע נאמנות נשים בשחיטה דאורייתא.
ג פסחים פ"א ה"א. לעיל שם סי' תלו ס"י (בודקות קימנא).
ד (א, א) ד"ה וכולן.

הלכות שחיטה א

ב

נשם האגור). [ב] יועברים וכל אדם אפילו אין מכירין אותו ישמוחוק

באר הגולה

ג ב"י מרהיב משנה. ד מסקנת הנב"ה דף ג' ע"ב (וכתב הרא"ש וד"ק שכן הוא דעת הי"ד וכו"ל הישג"א בתורת הבית).

[ב] ועברים, המור כתב ועברים משוחררים. ופירש הש"ך¹ דהיינו משום דבעי למתני² אפילו אין מכירין בו וסתם עברים שאין מכירין אותם הם בחוקת גנבים בו (עיין

קונטרס אחרון

אבל התוספות כתבו בפרק קמא דפסחים³ אהא דאמרין הימנוהו רבנן בדרבנן אף על גב דכל דבר שהוא בידם⁴ מהימנין להו לנשים ועבדים ואפילו בדאורייתא, דמעשים בכל יום שאנו מאמינים לאשה ועבד על השחיטה ועל הניקור, מכל מקום גבי בדיקת חמץ אף על גב דבידים אי הוי מדאורייתא לא מהימנין להו משום דאיכא טרחא יתירה וצריך קדוק גדול, כדמוכח בירושלמי שמפרש שהנשים עצלניות הן עכ"ל. והבין רש"י⁵ שדעת התוספות דאפילו בודאי איסור לא מהימני בדבר שיש בו טורח רב לתקנו, ועל פי זה מיישב המנהג שאין מאמינים לנשים על השחיטה לפי שיש טורח רב בבדיקת הסכין כדלקמן⁶ (עיין תבואות שור י"ט א'), וכן יש להחמיר בניקור האחוריים שלא לסמוך על נשים ועבדים, כי אין לך מילתא דטריחא יותר ממנו ומפני עצלותם לא יפשפש כל כך⁷, ומה שכתבו התוס' על השחיטה ועל הניקור, היינו שבידם להוליך להשושט או להמנקר, וכל ומנקר⁸ עכ"ל⁹, ומה שכתבו התוס' ובידם¹, היינו שבידם להוליך להשושט או להמנקר, וכל כהאי גוונא מקרי בידו לתקנו ומחימן עד אחד אף על פי דאתחזק איסורא, כדאמרין ריש פרק האשה רבה¹⁰ גבי הקדש דידיה דבידיה לאתשולי [עליה] להכם ומשום הכי מהימן למימר שנשאל וכתב הגימזקי יוסף שם¹¹ אף על גב דבעלמא אמרין¹² מי יימר דמודק ליה חכם, שאני הכא דסגי בג' הירושות ומילתא דשכיחא הוא עכ"ל, והוא הדין לשוחטים ומנקרים שהם מצויים. וכ"כ בהדיא בתוס', גיטין דף כ"ב¹³ וז"ל ושחיטה אף על גב דהשתא אינו בידו לתקנו מעיקרא היה בידו לשוחט, ומה שאנו סומכים על הנשים בשחיטה אף על פי שאין יודעות הלכות שחיטה, כיון שבידה ללמוד לשוחט או לתשכיר לאחרים שישחטו לה כבידה דמי עכ"ל. ומהאי טעמא לוקחים בשר מכל אדם אף שאינו יכול לשוחט בעצמו וגאמן לומר ששחט לו מומחה¹⁴ אף על גב דאתחזק איסורא, הואיל ובידו היה להוליך למומחה, שהמומחים מצויים. והאידינא שאין המנקרים מצויים אין אדם גאמן לומר על בשר שהוא מנקר, לפי דעת הט"ז¹⁵ ברמ"א סי' קכ"ז ס"ג בהג"ה, והט"ז חולק עליו¹⁶, ולפי דעת הנקודות הכסף שם אף לפי דעת רמ"א אין לחוש אלא בעדות עד אחד מן השוק שאין הבשר שלו ולא היה בידו להוליכו להמנקר, אבל מי שבידו גאמן אף על פי שאין המנקרים מצויים

יג ס"ק ב. יד חולין ב, א (הכל שוחטין). זכוחים לא, ב (שהשחיטה כשרה בנשים ובמכרים).

ציונים לקונטרס אחרון

ט ד ר"ה הימנוהו, וראה גם לעיל שם. לקמן סקמ"ב. שו"ת צ"צ סי' רנא. י ראה יבמות פח, א. רש"י גיטין ב, ב ר"ה הכא איתחזק (שמאמינים על השחיטה כיון שהוא בידו). יא ביב"ש פ"א סי' א. יב בפנים סק"ב וק"א סק"ג (ישוב הדעת). וראה לקמן סי' ב בפנים סק"ה (טורח חוקן הסכין). סי' יח ק"א סק"ט (ישוב הדעת וטורח החוקן). העי"ב תתפר ע' 53. יג עיקר דבריו הם סק"ד, ובסק"ט הוסיף בדבריו רש"ל שהטורח הוא גם בבדיקת הסכין. יד ישיש שם סי' ב (נשים). טו אף שאינם גאמנות לשוחט ולנקר, אבל ראה לעיל

שם; וכן נאמנת על השחיטה ועל הניקור לומר ששחטה ונקרה כהלכתם. טז ישיש שם סי' א. יז אף שאינם גאמנים לומר שהם שחטו, ובג"ל. יח יבמות פח, א. יט (כתב, רע"א). כ שבת מח, ב. כא ע"ב ד"ה עד אחד (הא). כב ראה לקמן סי' ב סי"ד (גבי מומר לתיאבון). לקמן ק"א סק"ב (גבי כל אדם). כג ס"ק ו (שק אס ניכר ניקור על הבשר אזי נאמן). כד וסובר שבשר שאינו מנקר לא נקרא איתחזק איסורא. וראה חידושי צ"צ רט, ב (שפוסק בחט"ט).

הלכות שחיטה א

ג

ש"ך הארוך¹⁰) (וצריכים בדיקת סכין כדלקמן סי' ב' סעיף ר"ט) וגם יש מהם חשודים על אבר מן החי ובהנחה בחוקת איסור אבר מן החי עומדת¹¹ ואיך נוציאה מחוקת איסור על ידי עבדים החשודים עליו. אבל עבד שמכירים אותו שהוא כשר שאין יודעים אם יודע הלכות שחיטה אמרין ביה רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן¹² כמ"ש הרשב"א¹³ דנשים ועבדים הם בכלל רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן. והבית יוסף [ש]השמיט תיבת משוחררים¹⁴ אויל למעמיה דסבירא ליה דגם בשאר בני אדם בעינן שיהא השוחט נאמן ולא די בחוקת כשרות של כל ישראל אלא שיודעים ומכירים בו שהוא אדם כשר ונאמן כמ"ש בבב"ב¹⁵ בשם [ה]רמב"ם¹⁶ והמרדכי¹⁷ בשם ר"ח ולכן לא הוצרך להזכירו הבא דפשיטא דלא עדיפי עבדים משאר בני אדם עכ"ל:

ולכן (ב) כל רב שנותן קבלה לשוחט צריך לדרוש ולחקור עליו אם הוא אדם כשר ודרכיו מתוקנים ויראת ה' על פניו¹⁸ וגם שיהיה יודע ללמוד ולהבין בעצמו בנמרא ובפירש"י שאו יש לו לב להוריד¹⁹ כמו שאמרו רז"ל²⁰ אין בור ירא חמא ואיכא מאן דאמר בנמרא²¹

קונטרס אחרון

אלא אחד בעיר וב' במשפחה²² ע"ש, והוא הדין לשחיטה אף במקום שאין מומחים מצויים (ועצמא משום שבידו ללמוד לשחוט או לנקר כמ"ש התוס'²³). ומיהו אף במקום שמומחים מצויים אין ליקח בשר אלא ממי שמוחזק בכשרות, ולא די בחוקת כשרות של כל ישראל אלא שמכירין אותו שהוא אדם כשר ונאמן, כדעת הרמב"ם²⁴ דלקמן סי' קי"ט ס"א בהג"ה, וכדלקמן בסמוך²⁵.

וכתב הרשב"א²⁶ הא דשחיטה מקרי בידו להקן ולא חיישינן שמא אירע לו קלקול בשחיטה שלא ברצונו, היינו משום דרוב מצויין אצל שחיטה מוחזקין הן ובידם לשחוט שחיטה הראויה, וכל כן דעת אין קלקול שהייה ודריסה ניקרית לו בשחיטתו²⁷, וכן רוב הפעמים הוא שוחט רוב הסימנים, ואם לא שחט קודם שיעור שהייה מתבונן על השחיטה וחוזר וגומר שחיטתו עכ"ל. ולדין דשהייה במשחו אסורה²⁸, צריך לומר דמכל מקום כיון דרוב הפעמים הוא שוחט רוב הסימנים מקרי בידו לתקן²⁹. אלא לדעין דינא אם לא בדק בסימנים לאחר שחיטה לא מכשרין בהאי רובא משום דתליא במעשה היא כדלקמן סי' כ"ה³⁰ בשם הרשב"א³¹:

(ב) וזה לשון הבי"ד³² כתב המרדכי³³ בשם ר"ח שצריך שיהא השוחט נאמן דלא חיישינן ביה שמא יאיכל ובלות וטרפות לישראל³⁴. וכתב³⁵ שלא ידע מנין לו, כלומר דקיימא לן דסתם

טו	רש"י סי' א.
טז	וש"ך שם סק"ח. לקמן שם ק"א ס"ק יג.
יז	גמרא ט, א ובפירוש רש"י שם ד"ה בתנא. וראה גם לקמן סי' כד סק"ח.
יח	גמרא ג, ב, יב, א.
יט	בתורת הבית הארוך בית א שער א (ה, ב).
כ	כאן בש"ע.
כא	כתב המרדכי. ונתבאר בק"א סק"ב.

צינונים לקונטרס אחרון

לב	וראה לקמן סי' יח ק"א סק"י (ד"ה אבל אין), הטעם שהחכם נאמן להחיר אף שאין בידו לתקן.
לג	סק"ב, וש"נ.
לד	בחידושי ט, א ד"ה מר סבר, יב, א ד"ה ומיהו.
לה	ד"ה כתב המרדכי.
לו	רמז תירד.
לז	ראה לקמן בסוף הק"א.
לח	המרדכי.

כב	הל' מאכלות אסורות פ"ח ה"ז.
כג	יבנו תירד.
כד	ראה גם לקמן ק"א סק"ו. אנ"ק מהר"צ ח"ד אגרת אקבו (שוחט המגלה קצו). יעריית ח"ד נד. מגדל עז' תסכרתק.
כה	פסלה חרשה ס"ז. וראה אהלי שם ח' ע"ג.
כו	אבות פ"ב מ"ח.
כז	ר' שמואל בר רבנא מופת כב, רע"א.

שאם קרא ושנה ולא שמש תלמידי חכמים דהיינו למוד הגמרא^כ הרי זה בור וזהו דעת רב עמרם גאון הובא בב"כ^{כט}.

קונטרס אחרון

ישראל בחזקת כשרות הוא. ומדברי הרמב"ם פ"ח^ל דהלכות מאכלות אסורות נראה שסובר כדברי ר"ח, וכבר הביא הרב המגיד סמך לדבריו עכ"ל הב"י. וכתב על זה בדרכי משה^ל, ואינו, והרמב"ם לא קאמר אלא בשוחט לעצמו ומוכר לאחרים אבל בשאר שוחט לא קאמר, אמנם מכל מקום נראה לי בזמן הזה שכל אחד בודק הסכין לעצמו ואינו מראה לחכם שצריך שיהיה אדם כשר כדלקמן סי' י"ח^מ (דהרבה צריך ישוב הדעת ויראת שמים לבדיקת הסכין^מ) עכ"ל.

וד"ל הרמב"ם בפרק ח'^מ אין לוקחין בשר מכל טבח אלא אם כן היה אדם כשר ומוחזק בכשרות הוא ששוחט לעצמו ומוכר לאחרים ונאמן, במה דברים אמורים בחוץ לארץ אבל בארץ ישראל בזמן שכולה לישראל לוקחים מכל אדם עכ"ל. והובא בטור וש"ע סוף סי' ס"ה להלכה. וכתב המגיד משנה כבר נתבאר בכיוצא בזה בחתיכת דג בפרק ג'^מ וחוא הדין לבשר. ובפרק ג' כתב הרמב"ם אין לוקחין גבינה וחתיכת דג שאין בה סימן אלא מישראל שהוחזק בכשרות, אבל בארץ ישראל כשהיתה רובה ישראלים לוקחים מכל ישראל שבה עכ"ל. וכן כתב בפרק י"א^מ גבי יין. וכתב המגיד משנה^מ שהרמב"ם למד כן מדרגתא בפרק ב' דעבודה זרה שאין לוקחים דברים אלו בסוריא אלא מן המומחה, סביא ליה להרמב"ם דלא אמרו סוריא אלא להוציא ארץ ישראל אבל כל שכן הוא חוץ לארץ, ואף ארץ ישראל בזמן הזה הרי היא כחוץ לארץ כמ"ש בפרק י"א^מ עכ"ל.

ולפי זה מה שכתב הרמב"ם והוא ששוחט לעצמו כו', היינו בטבח שהוא הקצב דווקא, שאם אינו שוחט בעצמו אלא איש אחר שוחט לו והוא מוכר הבשר לאחרים נאמן אף על פי שאינו מוחזק בכשרות אלא בחזקת כשרות של סתם ישראל, שכיון שהשוחט יודע מכל הנבלות והטרפות שיצאו לו מתחת ידו הרי הוא מירתת למוכרו בחזקת כשרות פון יודע הדבר על ידי השוחט כשישאלוהו, ודמי ללוקמן סי' ב' סעיף ד'^מ. ואף על גב דבדאורייתא לא סמכינן אמירתת לחוד, וגם לא מירתת אלא כשבורקים אחריו כמ"ש שם^ל, היינו בהשוד בודאי, אבל בסתם ישראל שהוא בחזקת כשרות אלא שאינו מוחזק לנו שהוא אדם כשר סמכינן אפילו בדאורייתא אתא דמירתת לשקר אף על פי שאין בודקים אחריו^מ. אבל המוכר בשר ואינו קצב אלא לוקח מקצבים דעלמא, דמי למוכר חתיכת דג וגבינה ויין^ל.

וכתב רמ"א בדרכי משה סי' קי"ט^ל שגם הטור שם ס"ל כהרמב"ם (דלא כש"ך שם^ל), דסביא ליה לרמ"א^מ דמה שכתבו הטור ושלחן ערוך שם דאין לסמוך על ההשוד דווקא, היינו לאכול עמו אם נתארח אצלו או ששיגר לו דורון, דבכהאי גוונא בסתם כל אדם שאינו חשוד אף על פי שלא הוחזק בכשרות מותר, כדתניא בסיפא דברייתא דלעיל^ל וכולן אם נתארח אצל בעל הבית

כתב רש"י שם ד"ה ולא שמש. וראה הל' ח"ה פ"ב ה"א כט ד"ה כתוב בספר מחזיק חבדק. (מעמי החלכות).

ציונים לקונטרס אחרון

לט הלכה ז (הובא לשונו לקמן).
מ ס"ק יב.
מא טור וש"ע סי'. וראה שו"ת רבנו סי' ט (שמשעם)
זה פסל מי שמשוג גבול, שו"ת צ"צ סי' יב אות
א. שו"ת אמרי יושר ח"א סי' י.
מב לשון הראש פ"א סי' כד, הובא בטור וש"ע שם.
לקמן שם סב"ז.
מג הלכה ז"ח.
מד הלכה כא.
מה הלכה כה.
מו בפ"ג הכ"א.
מז לט ב.
מח הלכה כה.

מט שנאמן לומר מומחה שוחט לט, ובס"ק יב שם משום דמירתת לשקר.
נ בפנים ס"ק יב.
נא ואפילו בקטן, כדלקמן בפנים ס"ק מב.
נב שצריך שיהיה אדם המוחזק בכשרות.
נג ס"ק א.
נד סוף ס"ק א (שרק בטבח שוחט סוכר הטור שצ"ל מוחזק בכשרות).
נה ע"ז ביאר בבכור שור ע"ז לט, ב. וראה דברי נחמי"ם סי' ה (י, ג).
נו ע"ז לט, ב. וראה גם לקמן סי' יח קריא סק"י (ד"ה אבל הנוטל מהירושלמי).

הלכות שחיטה א

ה

ועכשיו שרבו נותני קבלה בלי דרישה וחקירה כל מי שנענע יראת ה' בלבו לא יאכל בשר כי אם משחיטת השוחט שמכירו שהוא אדם כשר וירא שמים או שהוא בעיר שראשיה הם וראי ה' שבחודאי דרשו וחקרו אחריו הטיב או שיבדוק הסבין בעצמו אם יש לו הרגשה טובה וגם ישאל לבני עירו אם אינו רגיל בשכרות או שאר רוע מעללים ואחר יאכל (שמלה חדשה?).

וכתב ב"י סוף סי' י"ח⁸² בשם הר"ר יונה⁸³ ולמוכחים ינעם⁸² והערך בעם ויהיה בתורת

קונטרס אחרון

מוחר, ואמר ר' יהושע בן לוי שיגר לו בעל הבית לביתו מוחר, מאי טעמא, בעל הבית לא שביק היתרא ואכל איסורא (פירש"י שהנוגים שבסוריא חשידי דלא קפדי אלפני עור כו') ומובני ישראל דברים שלקחו מן הנכרים אבל אינהו גופיהו לא אכלי איסורא⁸¹ עכ"ל, ולרמב"ם סוריא לא דווקא⁸¹ וכשמשרד ממאי דאכיל משרד ליה עכ"ל הגמרא שם. אבל אין לוקחין אף ממי שאינו חשוד אלא ממי שהתחזק בכשרות. וכן דעת הבית יוסף שם⁸¹ שהביא דברי הרמב"ם והמגיד משנה שם בלי שום חולק, ובשלחן ערוך שם⁸¹ העתיק לשון הטור.

ומה שלמד כאן⁸⁰ משם לשאר שוחט דעלמא⁸⁰, יש לומר שדעתו דגם בשוחט דמתא הנוטל שכר מכל בהמה⁸⁰ יש להוש שלא ידקק יפה להיות זכיר בבדיקת הסכין ובבדיקת הריאה וימחר לשחוט ולבדוק הרבה בשביל הנאתו להרבות בשכרו או למחרו, כמו שהוששים⁸⁰ שיקח נבילות וטרפות מהנכרים וימכור לישראל בשביל הנאתו שישתכר הרבה ובמהרה, וגם אם יארע לו איזה קלקול בשחיטה וינבל או יטרף לא יגיד מיראתו פן יתחייב לשלם הואיל ונוטל שכר כמ"ש בחי"מ סי'⁸⁰ ואף על גב דלא חיישינן שמא אירע קלקול בשחיטה כדלקמן סי' ב'⁸⁰, היינו בשוחט דאקראי, אבל בשוחט דמתא ברבות הזמנים אי אפשר שלא יארע לו פעם אחת (ומהאי טעמא דמא חיישינן שמא יאכיל נבלות וטרפות כמו שנחבאר לעיל⁸⁰ בשם המרדכי אף על גב דרוב בהמות כשורות עיין סי' ל"ט⁸⁰).

ומה שכתב השלחן ערוך בס"י ב' סעיף ו' דפסול לעדות בעבירה של תורה אין צריך בדיקת סכין אף להרמב"ם, היינו בשוחט באקראי ובתנאים שאין להוש בו לכל זח⁸⁰. וגם יש לומר דדמי לשיגר לו דורון דממאי דאכיל משרד ליה. וכן לפי דעת רמ"א⁸⁰ דמשום דבזמן הזה אין מראין הסכין להכם צריך שיהיה השוחט אדם כשר, צריך לומר דהא דפסול לעדות בעבירה של תורה אין צריך בדיקת סכין מיידי בשוחט באקראי במקום שאין שם חכם שהגיע להוראה⁸⁰, אבל בשוחט דמתא אף שבזמן הזה אין לנו תלמידי חכמים⁸⁰ מכל מקום תקנת חכמים שתקנו להראות סכין להכם⁸⁰ לא בטלה בדורות האחרונים, אלא משום שממנין על השחיטה אנשים כשרים ונאמנים וזהירם חרידים כדלקמן סי' י"ח סעיף י"ז⁸⁰ :

לב שפרי תשובה ש"נ אות צו.
לג משל' כר, כה.

ל סעיף ח.
לא ר"ה כתב ה"ר יונה.

ציונים לקונטרס אחרון

סה סעיף ד.
סו סעיף ב' וק"א סק"ב.
סז בתחילת הקו"א.
סח סימן זה בשו"ע לא הגיע לידנו, וראה שו"ע שם ס"א, ויש"י שם סק"א.
סט ראה דברי נחמיה שם.
ע בדרכי משה אות יב.
עא ראה לקמן סי' יח קו"א סק"ט.
עב ראה לעיל אריח סי' שו"ע ס"א, ויש"י.
עג ראה גמרא יח, א. טור ושו"ע סי' יח וקו"א
שם. שו"ת רבנו סי' ט.
עד וסי"ק כז.

זו ראה לקמן סי' ב' ס"ק טו, וקו"א ס"ק ג.
נח כדלעיל בשם המ"מ.
נט ר"ה כתב הרמב"ם.
ס סעיף א.
סא הבי"ר ד"ה כתב המרכיז (כדלעיל בתחלת הקו"א).
סב השוחט לאחרים, אף שהרמב"ם לא כתב כן אלא בשוחט לעצמו ומכיר לאחרים (כקושיות הדרכי משם ס"ק יב שהובא בתחלת הקו"א), וראה שו"ת צ"צ סי' א אות ו.
סג ראה לקמן סי' יח סק"ב וקו"א סק"י. שו"ת צ"צ סי' רמז (דמיידי כנוטל שכר מבהמות כשירות כו').
סד בחנונים המוכרים בשם, כדלעיל מפיושר רש"י.

הלכות שחיטה א

השחיטה בדרדוקיה ויבחרו להם שוחט ירא חטא כי עם רב מישראל תלוים עליו במצות השחיטה והבדיקה וגם אמרו רז"ל¹⁷ רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן יש מקומות מבלי משים ואין תוכחת מצויה שם רבים מן העם הנמצאים אצל שחיטה בלתי מומחין. ועוד ראינו במקצתם שערויה כי רבים מן המומחים רחק לבם מיראת חטא ואשר איננו ירא לבו לא יבין לדרק בבדיקת הסכין כי צריך לכוון את לבו מאד מאד בבדיקתו ולא תראה כי יבדוק אדם פעמיים ושלוש ולא ירגיש פגימה דקה ולאחר כן ימצאנה כי הכין לבו באחרונה ובחינת חוש המישוש כפי כוונת הלב מלבד כי יפשע גבר מבלי יראה בבדיקת הסימנים אחר שחיטה ויתר דרכים עכ"ל. וכ"כ בשם הרא"ש¹⁸ וטור ושלחן ערוך סי' י"ח¹⁹ דהרבה צריך ישוב הדעת ויראת שמים לבדיקת הסכין וצריך לבדוק לאט וככוונת הלב שלא יפנה לבו לדבר אחר ולכן אין למנות על זה כי אם יראי שמים ביותר וחרדים על דבר ה' ואינם נבהלים ונחפזים בדעתם ואינם משתכרים שהמשתכרים אפילו שלא בשעת שכרותם אבדיהם כבדים עליהם²⁰ וצריכים הממונים לחקור אחר כל זה וגם לבדקם אם יש להם הרגשה טובה כשאר בני אדם השלימים בדעתם (שאינם נבהלים ונחפזים בדעתם) וכל המרבה לבדוק אחר השוחטים בענינים כאלו הרי זה משובח (שמלה חרשה סי' י"ח סעיף ד').

ובתשובת בית יעקב²¹ הקל באם שהוא ירא שמים אף שמרגישין פגימה דקה אחר בדיקתו אין בכך כלום כיון שבדקו כפי כחו מהרגשתו. וחלילה לומר כן כי מה לי בו שהוא ירא ובעל מעשה אם יש לו מעשה ואין לו מחשבה והרגשה טובה הוא מאכיל נבלות לישראל רק הדבר תלוי בשאר בני אדם אם יש מרגישין אחריו הרי הוא פסול רק אם בני אדם שעמו אומרים שאינן מרגישין והם²² חכמים וראוים לזה אף על פי שימצא

קונטרס אחרון

(2) ומה שכתב²³ חכמים וראוים לזה, היינו שהם שלמים בדעתם כשאר בני אדם השלימים בדעתם כמ"ש בשמלה חרשה²⁴, לאפוקי נבהלים ונחפזים בדעתם, ומשום שצריך הרבה ישוב הדעת וכוונת הלב לבדיקת הסכין כמ"ש בשמלה חרשה שם. וכן מה שכתב²⁵ שאין לו מחשבה טובה, היינו שאינו מיישב דעתו ומכוין לבו הטיב. אבל מי שבדק הסכין בכוונת הלב ואינו מרגיש כלום אף שיש מי שמרגיש אחריו, בוודאי שאינו מרגיש פגימה האוסרת מדינא²⁶, דהיינו שאוגרת כל שהוא אפילו חוט השערה, אבל אינה אוגרת שום דבר, היינו דמיא לסאסאה²⁷ ואינה פגימה כדלקמן סי' י"ח²⁸, וזה שבדק כהלכה ולא מצא כלום על כרחך צריך לומר שזה שמצא אחריו לא מצא פגימה האוסרת מדינא, כי אי אפשר שתמצא פגימה האוסרת מדינא אחר בדיקת הראויה כהלכתה. דאם תמצי לומר שהראשון אין לו חוש ההרגשה בתולדה או שלא אימץ את ידיו לכך, אם כן בדיקת הסכין אינה שוה לכל נפש מישראל אלא לפי תולדות בני אדם או לפי היגל אנון ידיהם, אם כן נתת תורת כל אחד ואחד בידו²⁹, שהרי הכל שוחטין לכתחלה³⁰, כל אחד ואחד

לד' תולין ג. ב.

לה פ"א סי' כד.

לו סעיף י.

לז' ראה גם לקמן ס"ק מה (ואינם יכולים להרגיש גם כן

פגימה דקה).

לח סי' כה.

צינונים לקונטרס אחרון

עט ראה גמרא יז, ב. והיינו ראש השכיבות, כדלקמן סי' יח סי'.

פ ס"ק ג ובקו"א ס"ק ג.

פא ראה שביעית פ"ב משנה א. הל' ת"ת פ"ב ה"ת.

פב גמרא ב, א. טור ושו"ע סי"א.

עה תבואת שור ס"ק יז.

עז סי' יח סי'.

עז תבואת שור שם.

עח ראה שו"ת צ"צ סי' יא, סי' טז אות ה ואילך. סי'

דב אות ג ואילך, פס"ד צ"צ מא, ג.

הלכות שחיטה א

ז

לשחוט שלא [ג] יתעלה (ד) וגם אין יודעין בו שהוא מומחה ויודע

באר הגולה

ה מסקנת הנב' שם דף י"ב וכלשון בתרא דרבינא דר"ף וכ"כ התוס' בשם ר"י ודור"ש בשם הגאונים ודומים כ"פ מנ' שחיטה ושאר פוסקים.

אחד אומר שמרגיש אין כולם זקוקים לשמוע לזה אבל בראיבא קצת מרגישים פשוטא שיש לאסור⁹⁷ עכ"ל התבואות שור שם ס"ק ז':

[ג] יתעלה. לשון עייפות וחלישות חלב שאינו יכול לראות מכת חרב וסבין אפילו

קונטרס אחרון

לפי חוש הרגשות בחולדה או באימון ידיו, ומה שאצל אלו הוא נבלה ולוקים עליה אחרים אוכלים ממנה. ועוד אם אחד ישחוט בהכשר לפי הרגשתו ויבא אחר וימצא אחריו למה נאסור. ואין לומר שהרוב מרגישים בפגימה דקה בחולדה או באימון יד ומעטוטא איכא דאין מרגישים, ולפי זה צריך לבדוק כל שוחט אם הוא מרגיש (כמ"ש בשמלה חדשה⁹⁸) מדינא אף אם הוא מעוטט דלא שכיחא, כמו שצריך לבדוק אם הוא מומחה אף על גב דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, ולהרא"ש⁹⁹ הוא מעוטט דלא שכיחא. ובגמרא¹⁰⁰ וכל הפוסקים משמע בהדיא דאין צריכין לבדוק אלא אם הוא מומחה ומוחזק, דהיינו שישחוט ג' פעמים בפני חכם ולא יתעלה, אבל לא לבדוק בבדיקת הסכין, רק שיוודע דיני בדיקתו כדלקמן בהג"ה וס"ב בהג"ה. וכל שכן אם ההרגשה פגימה דקה תלויה באימון יד כמו שהחוש מעיד על זה כל שכן דהוי בעי למבדקיה אם אימון את ידו לכך, ואם יודע שלא אימון ידיו בפני אומן מומחה הוה לן למיסר שחיטתו אפילו בדיעבד, כי שמא הוא טועה בהרגשתו כמו שהחוש מעיד שאומנות זו צריכה לימוד שבקל יכול לטעות בה. וזה אינו כמש"ל¹⁰¹ בשם הרמב"ם¹⁰². אלא ודאי שהרגשת פגימה האוסרת מדינא היא שוה בכל נפש ואינה תלויה בחולדה ולא באימון יד, רק שהוא מומחה שיוודע לבדוק כהלכה, ואם נמצא אחריו אינה פגימה אלא סאסאה. אלא שעכשיו שאין אנו בקיאים בדבר ואין אנו נוהגים לשחוט בסכין כזה אלא צריך שיהיה חלק לגמרי באמת צריך אימון יד וחוש ההרגשה הגדולה בחולדה בכדי שלא ימצא אחריו כלום על הסכין ויהיה חלק לגמרי, והיינו דוקא לכתחלה כמש"ל שם:

(ד) וגם אין יודעין בו שהוא מומחה ב'. בריש חולין¹⁰³ תנן הכל שוחטין ושחיטתן כשרה חוץ מהחש שוטה וקטן שמא יקלקלו בשחיטתן, וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן שחיטתן כשרה. ופרקי בגמרא הכל שוחטין לכתחילה ושחיטתן כשרה דיעבד (לכתחלה לא ישחוט נהו דאיתרבו מהכל¹⁰⁴), דכל הכל רבויא הוא¹⁰⁵, ואיכא אוקימתי טובא¹⁰⁶, ורבינא אמר¹⁰⁷ הכי קתני הכל שוחטין הכל מומחין שוחטין, מומחין אף על פי שאינם מוחזקים (שלא שחטו לפנינו ג' פעמים לראות אם יש בהם כח שאינם מתעלפין בשחיטה שיבואו לידי שיהיה או אינו יודע לאמון ידו לכך¹⁰⁸), במה דברים אמורים (דחשיבי מומחין¹⁰⁹) שיוודעין [בן] שיוודע לומר הלכות שחיטה, אבל אם אין יודעין בו שיוודע לומר הלכות שחיטה לא ישחוט, ואם שחט בודקין אותו אם יודע לומר הלכות שחיטה מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור לאכול משחיטתו, חוץ מהחש שוטה וקטן דאפילו דיעבד נמי לא, שמא ישחו שמא ידרסו שמא יחלידו. וכולם ששחטו אהייא, אילימא אחרש שוטה וקטן, עלה קאי (מנייהו קא סליק), ואם שחטו מבעי ליה (מאי וכולן), משמע דקאי נמי אהריני, אלא

לט ראה פס"ד צ"צ מא, ג.

מ ס"י יח.

ציונים לקונטרס אחרון

פח ב, א.

פט ראה רש"י שם ד"ה ושחיטתן.

צ רש"י במשנה שם ד"ה הכל, מערכין ב, א.

צא שם ב, ג, א.

צב שם ג, ב.

צג רש"י שם ד"ה ואע"פ.

צד רש"י שם ד"ה כד"א.

פג ס"י יח ס"ז.

פד פ"א סי' טו, וראה גם לקמן קו"א ס"ק ה.

פה ג, ב.

פו בחלק שהגיע לדינו, לא נתבארה הלכה זו. וראה

לקמן בפנים ס"ק ט וס"ק כג, ביאורי הלכות.

פז פ"ד ה"ג (שאם יודע הלכות שחיטה ולא שחט

בפני חכם שחיטתו כשרה).

הלכות שחיטה א

ה

בבהמות כמו (ו)תתעלפנה הבתולות⁸⁰ (רש"י⁸¹) והוא ענין סילוק הרגשה מחמת רכות לבו (שמלה חרישה⁸²) ויבא לידי שהייה (רש"י⁸³):

קונטרס אחרון

אשאין מומחין, בבודקין אותו סגי, דליתיה קמן למבדקה. ואיכא דאמרי אמר רבינא הכי קאמר הכל שוחטין הכל מוחזקין שוחטין, מוחזקין אף על פי שאין מומחין, במה דברים אמורים ששחט לפנינו ב' או ג' פעמים ולא נתעלף, אבל לא שחט לפנינו ב' וג' פעמים לא ישחוט, ואם שחט ואמר ברי לי שלא נתעלפתי שהיטתו כשרה, הוין מחרש שוטה וקטן דאפילו דיעבר נמי לא, שמה ישוה שמה ידרשו ושמה יתלדו. וכולן ששחטו אחייא, אילימא אחרש שוטה וקטן, עלה קאי, ואם שחטו מבעיא ליה, אלא אשאין מוחזקין, [והאמרת] בברי לי סגי, דליתא קמן דנשייליה. וכולהו אמוראי דאוקי מתינתין באוקימתי אחריתי מאי טעמא לא אמרי כרבינא, משום דלהך לישנא דאמרת מומחין אין שאינם מומחין לא רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, להך לישנא דאמרת מוחזקין אין שאין מוחזקין לא לעלוף לא חיישין עכ"ל הגמרא.

וכתב הרא"ש⁸⁴ בלישנא קמא דרבינא ואם שחט בודקים אותו כו' אבל לכתחלה אסור למסור לו על סמך שיבדקנו אחר שחיטה משום דלית ליה דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, ואי ליתיה קמן דלבדקה או אישחילי ולא בדקינה ואכיל איסורא קאכיל, הילכך לכתחילה אין מוסרים לו על סמך שיבדקנו אחר שחיטה דחיישין דילמא משחילי ולא בדיק וקאכיל איסורא. וכולהו אמוראי דלא אמרי כרבינא משום דסבירא להו רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, ומוסרין לו לכתחילה לשחוט על סמך שיבדקנו אחר כך, משום דאי ליתא קמן סמכינן ארוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן ושרינן ליה, וכן אי אישחילי ואכיל בלא בדיקה לאו איסורא קאכיל דסמכינן ארובא, הילכך לא חיישין ילילמא מישחילי⁸⁵, מיהו אי איתא קמן לא סמכינן ארובא ואסור לאכול עד שיבדקנו עכ"ל הרא"ש בשם הגאונים.

אבל רש"י⁸⁶ פירש רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן ולא מבעיא למבדקה, כלומר משום הכי לא אמרי כרבינא דאמר ואם שחט בודקים אותו, אבל אתחילת דברי רבינא דאמר במה דברים אמורים שידועים בו כו'⁸⁷ לא פליגי, וכולהו סבירא להו הכי דלכתחלה לא ישחוט כו'. וכן כתב בהדיא באור זרוע⁸⁸ העומד בשיטת רש"י בכל מקום⁸⁹, וזה לשונו דדוקא ברעבר שכבר נשחטה סמכינן אף על גב דאיכא השוחט קמן לא בעי למיבדקה, אבל לכתחלה לא שבקינן ליה למישחט עד דבדקינן ליה, דכל היכא דאיכא לברר לא סמכינן ארובא עכ"ל. וכן כתב הטור בשם בעל העטור⁹⁰, והם היש אומרים שבהג"ה.

ואנו נהגים לתפוס ב' הקולות, שמוסרין לכל אדם לשחוט ואין בודקין אותו לא לפני שחיטה ולא לאחריה⁹¹. וכתב בדרכי משה⁹² שטעם המנהג הוא משום דבומין הזה המנהג שכל אחד נוטל קבלה ואין שכיח כלל שלא יטול קבלה והוי כמעוטא דלא שכיחא דלא חיישין ליה כלל עכ"ל.

ותנה הרשב"א⁹³ והר"ן⁹⁴ הביאו ראייה לקבלת הגאונים⁹⁵ מדאמרין בגמרא כולוהו כלישנא קמא דרבינא לא אמרי רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן וכלישנא בתרא לא אמרין לעלוף לא חיישין, ומדלא אמרין נמי לשאין מומחין לא חיישין כי היכי דאמרין לעלוף לא חיישין שמע

מא עמוס ה' יג.
מב ג, ב ד"ה נתעלף.

מג סוף ב.
מד שם ד"ה ואף על פי שאין מוחזקין.

צינונים לקונטרס אחרון

רבר נשמע לנ"ר, כללי הפוסקים וההורא ס"י רסא.
קא הל' שחיטה (כ, ב).
קב רמ"א ס"א.
קג ס"ק ה וס"ק י"א. וראה גם לקמן בפנים סק"ב.
קד בחידושו יג, ב ד"ה להך (בשם הרמב"ן).
קה (ג, ב) ד"ה והיכא.
קו המובא לעיל ברא"ש, שכל השוחט נמצא לפנינו בודקים אותו הוא מומחה.

צה פ"א ס"י ה.
צו ראה גם בפנים סק"ד.
צז ג, ב ד"ה מומחין הן.
צח אבל אין יודעין בו שידוע הלכות שחיטה לא ישחוט.
צט ס"י שסו.
ק ראה אור זרוע ס"י שצו. תרומת הרשן ס"י רכג. ב"ח ד"ה ובעל העיטור. שו"ת רבנו ס"י כח (ד"ה ונמצא

הלכות שחיטה א

מ

הלכות שחיטה מותר ליתן לו ^(ד) לכתחלה לשחוט ומותר לאכול משחיטתו שרוב הרגילין לשחוט הם בחזקת מומחין ^(ה) ומוחזקין. יבמה דברים אמורים בשאינו לפנינו אז מותר לאכול משחיטתו וסומכים על החזקה. אבל אם הוא לפנינו יצריך לבדקו ^(ה) אם הוא מומחה ויודע

באר הגולה

ו מבריתא שם דף י"ב א' דנצא תרגולת וכו' המכנת ז' כמציעותא אוקמתא דרבינא המכנת הפוסקים הג'ל. הפוסקים הג'ל.

[ד] לכתחילה לשחוט. פירוש על סמך שיבדקנו אחר השחיטה ^(ה) אם יודע הלכות שחיטה כדמסקי. ולא חיישין דלמא מישתלי ואכיל בלא בדיקה משום דאף אם משתלי ואכיל לאו איסורא קאכיל דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן וכן אם ילך לו ולא נוכל לבדוק סמכין ארובא ושרי ^(ראש"ש¹⁰⁰):

[ה] ומוחזקין. דאף על גב דקיימא לן ^(ה) בהמה בחיה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך כמה נשחטה והבא אינו יודע כמה נשחטה כי שמא לא היה השוחט מומחה מכל מקום כיון דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן כמאן דאתיידע לך כמה נשחטה רמי ^(רי"ף¹⁰¹):

קונטרס אחרון

מינה דלאו כי הדדי נזנהו. דלשאין מומחין חיישין ובדקין ליה כל היכא דאיתא קמן, ולעלופי לא חיישין כלל ואפילו אי איתא קמן לא צריך לשילוח, והטעם משום דהעלוקה הוא דבר שאינו מצוי כן כתב הרשב"א בחידושי ¹⁰².

ומשום הכי ¹⁰³ סמכין לכתחלה ארובא דרוב המצויין אצל שחיטה מוחזקים הן, כלומר שכבר שחטו פעמים רבות בפני חכם קודם ששחטו בפני עצמן, כן כתב בדרכי משה ¹⁰⁴. ומשום הכי כתב שם דזה אינו מוביל אלא לאחרים שסומכים על הרוב אבל הוא עצמו לא ישחוט בפני עצמו עד שישחוט ¹⁰⁵ ג' פעמים בפני חכם כו', כמו שכתב כאן בהג"ח, והוא מדברי הרמב"ם ¹⁰⁶:

(ה) אם הוא מומחה ויודע כו'. והטעם ¹⁰⁷ פירש הר"ן ¹⁰⁸ דנחי דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן מכל מקום מיעוט שאינן מומחין שכית טובא, וה"ל כטרפות דריא דכל היכא דאיתא קמן בדקין לה מחאי טעמא ולא סמכין ארובא וחזקה, אבל למעוטא דלא שכית לא חיישין ולא בעי למיבדק כלל, כמו שאין צריך לבדוק אחר כל הי"ח טרפות דלקמן סי' ל"ט, לבד מטרפת הריאה משום דשכיחי טובא כדלקמן סימן ל"ט ¹⁰⁹, והרשב"א ¹¹⁰ בשם הרמב"ן ¹¹¹ פירש הטעם משום

מז פ"א סי' ה. הובא בק"א סק"ד (ד"ח וכתב הראש"ש).
מז נגמיר פ"א א. מור ודמ"א סי' כ"ג.
מח (ג. ב.).

מה ראש פ"א סי' ה בשם הגאונים. ש"ך סק"ג. ולענין מומר לחיובו, ראה לקמן סי' ב ס"ק ו ס"ק פ. ולענין בדיקת המכין, ראה לקמן סי' יח ס"ק ד.

צינונים לקונטרס אחרון

ק"ב (ג. ב.) ד"ה והיכא. הובא לקמן בפנים סקט"ו (לענין בדיקת ריאה), ובסק"ב (שכן גם דעת הרמ"א), וראה גם סי' יח סק"ח (לענין בדיקת הסניף). ק"ג סימן זה בשו"ע לא הגיע לידנו, וראה שרי"ע שם סי"א. לקמן סי' כד סק"ה קרוב לסופו. סי' כה סק"ג.
ק"ד בחידושי ג, א ד"ה אמר. וראה גם לקמן סקט"ו. סי' יח שם. ביאורי הלכות.
קטו בחידושי ג, ב.

ק"ד, ב ד"ה ומהו (בשם הרמב"ן). וכו"ה בתורת הבית הארוך שער א (ו, א), וראה גם לקמן בפנים סקט"ו וסק"ט.
ק"ה חזרו לדברי השרי"ע (דעלה קאי בק"א זה), שכתב הטעם שסמכין לכתחלה ארובא כו', ונתבאר בפנים ס"ק ו, שזו שיטת הטור ושו"ע ורמ"א (נראה כרשב"א), וראה ביאורי הלכות.
ק"ט ס"ק ג.
ק"י פ"ה ה"ג.
ק"יא שצריך לבדוק אם הוא לפנינו.

הלכות שחיטה א

הלכות שחיטה ^א אבל אין צריך לשאלו ^ב אם נתעלף. הגם: וי"א שאין לסמוך על החזקה אלא צדיעבד אצל לכתחלה אין לסמוך על חזקה במקום דיכולין

באר הגולה

ח ר"ן לדעת הר"ף וטור בשם הרמב"ם שם בפ"ד ה"ו והרשב"א שם בתורת הבית.

^א אם נתעלף. דמעמא דעלופא מיושם שהייה הוא ^ט וכיון שזה יורע הלכות שחיטה ודאי אלו שהה לא היה מאכילו לנו ^בי"א. ומכל מקום מהאי מעמא לחוד לא היה

קונטרס אחרון

דקיימא לן ^א בהמה בחייה בחזקה איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה, והיה בדין שלא תצא מחזקתה אלא בידיעה ודאית ולא נסמוך על הרוכ ^ב, אלא משום קולא דבהמה לא אתרעי שהרי שחוטתה לפניך ^ג סמכין ארובא, ודי אם נסמוך בכך היכא דליתא קמן עכ"ל. והראש ^ד ס' כתב הא דסמכין ארוב מצוין אצל שחיטה מומחין הן ולא אמרינן סמוך מעוטא דאין מומחין לחזקה דבהמה בחייה בחזקה איסור עומדת ואתרעי ליה רובא ^ה, משום דמעוטא דאין מומחין לא שכיח ^ו, ואפילו לרבי מאיר דחייש למעוטא ^ז למעוטא דלא שכיח לא חייש, והוא הדין לרובן אף על גב דאיכא חזקה בהרה ^ח, ולהר"ן דסבירא ליה דמעוטא דאין מומחין שכיח, הא דלא אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה, הטעם הוא כמ"ש במשמרת הבית דף ד' ע"ב משום דאף מאותו מעוט שאין מומחין יש שלא יקלקלו בשחיטתן, וכיון שכן נמצאו המקלקלים מיעוטא דמיעוטא ולמיעוטא דמיעוטא לא חיישין ואפילו לרבי מאיר ^ט עכ"ל.

ואם אי אפשר לבדוק כגון שאין שם מי שיודע לבדוק, מוכח בראש ^א שאסור ליתן לו לשחוט לכתחלה, שלא תהיו ליתן לו לכתחלה אלא על סמך שיבדקו ולא כשאין שם מי שיבדקו. אבל לפי דעת הר"ן דמדמי לה לבדיקת הריאה יש להתיר, כמו שהתירו בריאה כשאי אפשר לבדוק, כגון בהמה המסוכנת ששוחטים אותה ביו"ט ^ב אף שאין שהות ביום להפשיטה ולהוציא הריאה ולבדוק אלא שיש שהות לאכול כזית מבית טביחתה בלא הפשט ובדיקה דשרינן ליה למיכל בלא בדיקה ^ג, כדשרינן החלב בחייה בלא בדיקה כיון דאי אפשר למיכל בבדיקה כמו שכתב הר"ן ^ד, ואף דמסוכנת לא הכשירו אלא משום הפסד ^ה, חכא נמי איכא הפסד בבהמה העומדת לאכילה שזאם ^ו לא תהי לזשוחטה הרי מפסידין אותה הימנו. מיהו אם אפשר להמתין עד שיבוא חכם ויבדקו או להוליך הבהמה אצל שוחט מומחה הברוק אין להקל. וכן פסק בשמלה חדשה ^ז שאין להקל אלא לצורך גדול, שאז יש לסמוך על היש אומרים שבהג"ה ^ח. ונפקא מינה האידנא שנוטלים קבלה למי שאחר כך הנית ועזב מלאכת השחיטה זמן רב שצריך לחזור ולבדוק כמו שיתבאר לקמן ^ט:

מט כדלעי טוף סק"ג

ג ד"ה וכתב הרמב"ם. וראה גם לקמן סק"ה.

ציונים לקונטרס אחרון

קטז גמרא ט, א. רמב"ם פ"א הי"ב. רמ"א סי' כה
סי' ג.
ק"ו ראה לקמן בפנים סי' כ"ב (שירובא עירף מחזקה),
סי' יח ס"ק יח (שגם הרשב"א סוכר כהר"ן דהוי
מיעוט דשכיח), ולקמן בסמוך (שבמיעוט דשכיח
אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה, ולא נסמוך על הירוב),
פס"ד צ"צ ר"ב,
ק"ח גמרא י, א. וראה לקמן סי' יח ק"א ס"ק ז
(שלידעת הורשב"א גם בנאבד הסכין, דאוקי חזקה
איסור דבהמה לבחרי חזקה הסכין, מתירין מטעם
שחוטתה לפניך),
ק"ט פ"א סי' טו. וראה גם לעיל ק"א ס"ק ג. לקמן
סי' יח ק"א סק"ז (לענין נאבדה הסכין),
ק"ב דאמרינן בחולין פו, דר"ב. נדה יח, ב.
ק"ב ואפילו הכי צריך בדיקה לכתחילה להוציא

מחזקה איסור דבהמה (לקמן סי' יח סק"ח).

קכב יבמות ק"ט, א. גיטין ב, ב. ויש"נ.

קכג רא"ש יבמות פט"ז סי' א.

קכד יבמות ק"ט, ב. ע"ז לה, ב.

קכח פ"א סי' ה. וראה תבואות שור סק"ז. ביאורי

הלכות.

קכו משנה ביצה כה, א. וכדלעיל א"ח סי' תגן סי"א.

קכו רא"ש ביצה פ"ג סי' ד. וכדלעיל שם.

קכז ג, ב. סדרה' הא.

קכט רא"ש שם.

קל סוף ד, ותבואות שור סוף סק"ז.

קלא שמתירין בדיעבד אע"ג דיכולין לביר (כדלקמן

סק"ז), וכאן שאי אפשר הוי כדעביד (שמלה

חדשה שם).

קלב בפנים סוף ס"ק כב.

הלכות שחיטה א

יא

[ח] לברר (מרדכי והגהות אשירי ואגור בשם א"י ושא"מ פרשת צהלות). וכל זה מיידי נאמרים שאין נקיין וידעין אם זה השומט [ח] נקי או לא כלל השומט עצמו [ט] לא ישומט אע"פ שזודע הלכות שחיטה ומומחה עד ששטח [י] ג' פעמים

מותר ליתן לו לכתחלה לשחוט אי לאו משום שרוב הרגילין לשחוט הם בחוקת מוחזקים כמו שכתב השלחן ערוך לעיל משום דהיה חיישין שמוא ישהה ולא אדעתיה שהעלף הוא ענין סלוק ההרגשה⁹⁹ ויכול להיות שיתעלף מעט ולא ירגיש. ומכל מקום בדעבד לא חיישין להבי ואם היה מתעלף היה יודע שנתעלף והיה אוסרה¹⁰⁰.

והרשב"א¹⁰¹ פירש הטעם דאין צריך לשואלו אם נתעלף משום דהעלף הוא דבר שאינו מצוי בכן דעת להבי לא חיישין ליה כלל אפילו לכתחלה. והטור ושלחן ערוך לא סבירא להו הכי מדהוצרכו ליתן טעם להתיר לכתחלה משום שרוב הרגילים כו'. וכדלקמן בהג"ה¹⁰².

והרא"ש¹⁰³ חולק בזה וסבירא ליה דצריך לשואלו אם נתעלף לכתחלה דחיישין שמוא שבת להודיע לומר שהיא אסורה משום שנתעלף. ומוב לחוש לדבריו בדבר שאין בו הפסד:

[ז] לברר. דהיינו לבדקו אם הוא מומחה שכיון שאפשר לבדקו קודם שחיטה לא ישחוט על דעת שיבדקנו. אבל אם שחט אין צריך לבדקו לפי סברא זו דסמכין ארובא בדעבד אף על גב דיכולין לברר¹⁰⁴. והעיקר כסברא הראשונה שהיא דעת הגאונים ורוב הפוסקים (שמהלך הדיעה¹⁰⁵). ומכל מקום יש לחוש גם לסברא האחרונה שלא ליתן לו לכתחלה [לשחוט] על סמך שיבדקנו אחר כך כשאפשר לבדקו תחילה (ב"ח¹⁰⁶, מ"ז¹⁰⁷):

[ח] בקי. ביד לאמן ידיו לכך (רש"י¹⁰⁸) ושלא יתעלף דאחרים שאינם מכירים אותו יכולין לסמך ארובא וחזקה שרוב הרגילין לשחוט הם בחוקת מומחין כדלעיל¹⁰⁹:

[ט] לא ישחוט. בינו לבין עצמו שמוא יתעלף ולא אדעתיה מה שאין כן כששחט בפני חכם המדקדק עליו ורואה אם לבו עמו (תבואות שור¹¹⁰). ואם שחט בינו לבין עצמו שחיטתו כשרה (רמב"ם¹¹¹) דלא חיישין לעלופי ולא אדעתיה אלא לכתחלה. ולרשב"א¹¹² דס"ל דהעלף אינו מצוי ולא חיישין ליה כלל וכן כתב הר"ן¹¹³ סבירא להו דאפילו השחט עצמו שזודע שאינו מוחזק עדיין מותר לו לשחוט בתחלה אפילו בינו לבין עצמו. ולכן כתב הרשב"א בחדושי¹¹⁴ על מה שכתב הרמב"ם (שמוגנו מקור דברי רמ"א)

נא בדלעיל סק"ג.

נב ראה ב"י שם (היה אוסרה מוסק).

נג תורת הבית האריך בית א שער א (א), ובהדושי ד,

ב ד"ה ומהו, בשם הרמב"ן, ר"ן ג, ב ד"ה ודכא, וראה

גם לקמן סק"ט. לעיל קרא סוף סק"ד.

נד השוחט עצמו לא ישחוט אף על פי שזודע ה"ל שחיטה

כו. וראה לקמן סק"ט (ולרשב"א דס"ל דהעלף אינו

מצוי מותר לו לשחוט בתחלה). קרא סוף סק"ד. מ"מ

תנינים.

נה פ"א סוף סק"ג.

נו ב"ח ד"ה ובעל העיטור מ"ז סק"ג.

נז תבואות שור סק"ה.

נח ד"ה גמ"ש וכל אדם.

נט שם.

ס א, א ד"ה שחיטה.

סא בשו"ע, ובס"ק ו.

סב ס"ק א.

סג ה"ל שחיטה פ"ד ח"ג.

סד דלעיל סק"ו.

סה (ג, ב) ד"ה ודכא.

סו ד, ב ד"ה ומידו.

בפני חכם (ו) ומומחה בהלכות שחיטה שידע שהוא רגיל וזריז שלא יתעלף (טור

שלא ישתוטט בינו לבין עצמו כי חומרא הוא שהחמיר בזה ליראי חמא ונכון לחוש בזה לבתחלה עכ"ל.

הלך מי שהוא חכם שהגיע להוראה שאין צריך ליטול קבלה ורוצה לשחוט בעצמו בתחלה ואין שם מומחה לשחוט לפניו כדאי הם הרשב"א והר"ן לסמוך עליהם בשעת הדחק:

[י] ג' פעמים. רצופים ואם קלקל שחיטתו פעם אחת צריך לחזור ולשחוט עד שיתחזק בנ' פעמים רצופים בשחיטות כשירות (שמלה חדשה¹⁰):

קונטרס אחרון

(ו) ומומחה בהלכות שחיטה. ברמב"ם¹⁷² וטור לא כתבו ומומחה בהלכות שחיטה אלא בפני חכם בלבד, ורמ"א כתבו לאשמועינן דלא בעי חכם שהגיע להוראה אלא שהוא חכם בהלכות שחיטה ומומחה בה שיכיר וידע בו שהוא רגיל וזריז שלא יתעלף, אלא שלענין המנהג שנהגו לטול קבלה בענין דווקא חכם שהגיע להוראה, לפי שעכשיו נוחים לאכול משחיטת כל אדם בלי בדיקה אם הוא מומחה וידע הלכות שחיטה¹⁷³, משום שבדקים אותו בשעה שנטול קבלה, ולזה צריך חכם שהגיע להוראה כי הוא יודע לנסותו היטב. וכן כתב התבואות שור¹⁷⁴ בשם תשובת מהר"מ¹⁷⁵ שהקנו הקדמונים בחרם שלא ישחוט ויבדוק שום אדם אם לא ינסהו הרב. וכן כתב הט"ז¹⁷⁶ שאותם הנוטלים קבלה מן השוחטים המומחים בשחיטות לחוד שאינן חכמים בלאו הכי לא יפה הם עושים עכ"ל. ומיהו מלשון הט"ז משמע שלא בא למעט אלא אותם שאינם חכמים כלל בלאו הכי רק בשחיטות לחוד, אבל לא בענין שהגיע להוראה. וגם רמ"א שכתב אלא אם כן נטל קבלה לפני חכם, אפשר דהיינו חכם שהוכיח תחלה שהוא חכם בהלכות שחיטה, וכן הוא בהדיא בדרכי משה¹⁷⁷ דסגי מאיזה מומחה. והקדמונים אפשר שלא תקנו אלא לבני מדינתם, כמו תקנות רבות הכתובים שם שלא נתפשטו במדינות אלו ולא קבלו עליהם כמו המעשר¹⁷⁸ וכיוצא בו עיין שם¹⁷⁹, (וד"מ) ולשון רמ"א ב[דרכי] משה¹⁸⁰ שטרה למצוא טעם למנהג מלשון הרמב"ם¹⁸¹ ולא הביא תקנת הקדמונים בחרם¹⁸². וכ"מ מלשון הט"ז שתלה הדבר בעצמו ובדיקתו לשון רמ"א שהנוטלים קבלה מן השוחטים לא יפה הם עושים, ולא כתב שעוברים על חרם הקדמונים, מכלל שלא נתפשט אז בימיהם עדיין תקנה זו בחרם ככתבה ליתול מן הרב דוקא. וכן משמע גם כן מלשון (רמ"א) [רש"ל¹⁸³] שבש"ך ס"ק כ"ח¹⁸⁴. וכן הוא בהדיא בפסקי מהרא"י סי' קע"ז¹⁸⁵, ותדע שהרי רמ"א וט"ז כתבו חכם סתם ולא הרב דוקא, ובדרכי משה¹⁸⁶ משמע בהדיא דסגי מאיזה מומחה. רק אחר כך נתפשט כן המנהג¹⁸⁷. ומה בא קלקול גדול שנותנים קבלה לכל הפושט יד ואין מכירים אותו אם יראה ה' על פניו והרב נכנס עמו לפניו משורת הדין כמ"ש בשמלה חדשה¹⁸⁸.

ז ס"ז. וראה תבואות שור סק"ב.

צינונים לקונטרס אחרון

קלג פ"ד ה"ג. קמג וכו"ה בשו"ת רבנו שם.
קלד כולקמן ברמ"א. קמד ביש"ש פ"א ס"א.
קמה ראה בשו"ת רבנו שם: וכו"מ ביש"ש ובש"ך.
קמז ס"ק ד. סקב"ח גיילס אף בעלי הוראה כי (להרשות לשחוט למי שהוא פחות מגיל י"ח), מכלל דגם באין בעלי הוראה סגי לגדול בן י"ח שנה עכ"פ.
קמו דהיכא דאתמחי ע"פ המנהג או ע"פ טבח מומחה לית ליה למיחש. וראה גם שו"ת רבנו שם.
קמו ס"ק ה. קמח שלוקחים קבלה מחכם.
קמט סוף פ. ה. קמב פ"ד ה"ג. קמג פ"ד ה"ג. קמז פ"ד ה"ג. קמח פ"ד ה"ג. קמט פ"ד ה"ג. קמז פ"ד ה"ג. קמח פ"ד ה"ג. קמט פ"ד ה"ג.

[יא] ונקי ציד. ולכן נוהגין שכל הבאין לשחוט סומכין עליהם לכתחלה. ולא נדקין

[יא] דבין ביד. דהיינו שישחוט לפניו ג' שחיטות כשרות רצופים כדלעיל^{טו}.

והמנהג שג' שחיטות אלו הן תרנגולים^{טז} שקשה בהן השחיטה מפני חשש שמוטה וצריך אמונה ביותר^{יז} ואחר מזה הוא תרנגול^{טח} מפני שהשחיטה קשה בו יותר מבתרנגול[ת] משום חשש שמוטה^{יט}.

ואף על פי שהחוק בתרנגולים ושאר עופות אין נוהגים ליתן לו לשחוט בינו לבין עצמו עופות הקמנים שהן צפרים ויונים הקמנים אלא למי ששחט אותם ואתמחי כבר בהם^{xx} בפני מומחה (דהיינו ששחט ג' שחיטות כשרות^{xxi} כדלעיל. עיין שמלה חרשה^{xxii} דלא רק) לפי שהניבול מצוי בהם^{xxiii}. ומשום הכי מדרקקים מומחים גדולים מתי שבא לפניו עוף קמן אין שוחטין אותו לבדו אלא עם עוף אחר כדי להסתלק מחשש ברבה לבטלה (ים של שלמה פ"ט דב"ק סי' כ"ג^{xxiv}. עיין שם הטיב^{xxv} דלא כשמלה חרשה^{xxvi} שלא עיין שם). ואם מביאים לפניו ב' צפרים או ב' יונים קמנים אין צריך יותר דבולי האי לא חיישין שיתגבלו שניהם (ש"ך^{xxvii}). וזה אינו מעיקר הדין אלא חומרא בעלמא ונכון לזהר בו (פרי חדש^{xxviii}).

ומה שנהגים שהתרנגולים ששחט לפני החכם נוטל החכם בשכרו וגם יש לו קצבה ושכר במה שנתן לו אחר כך רשות לשחוט מנהג רע הוא ומחמת זה באו כמה קלקולים שנתנין רשות והסכמה מחמת שכר פרנסתן אפילו למי שאינו ראוי לכך לכן כל ירא שמם יתרחק מן הכיעור והרומה לו^{xxix} ואל יהנה אפילו מן התרנגולים אלא יתן לעניים (רש"ל^{xxx} ש"ך^{xxxi}).

ואם לא קצבו לו הקהל דבר מועט בשכרו אלא מעלה בדמים כפי רצונו יש בו גם כן משום גול שהרי השוחט מוכרח ליתן לו שאם כן לא יניחהו לשחוט בעירו (שמלה חרשה^{xxxii} (י):

קונטרס אחרון

אצל רבו ורבו משלחו לשחוט שאימת רבו והשגחתו עליו בצאתו לשחוט ובבואו על כל מה שצריך להשגיח ולדרוש ולחקור על בדיקת הסכין ועל כל מה שאירע לו בשחיטה. וכן בבדיקת הריאה: (1) ומכל מקום בדיעבד אין לפסול הקבלות שנתנו בשכר כדין נוטל שכר להעיד שעדותו בטילה^{xxxiii}, שזהו כנוטל שכר לילך לראות איזה ענין שיהיה אחר כך עד בדבר שאינו חייב לילך לראות בהנם אלא אם כבר ראה חייב להגיד^{xxxiv}, ואפילו לא נטל השכר לפני הליכתו מותר לטול אחר כך שכר הליכתו, כן כתב התבואות שור^{xxxv}.

סח ס"ק י.	עו ישי"ש שם. שמלה חרשה שם.
סט ישי"ש פ"א סי' ה', וב"ק פ"ט סי' כג (ע"פ תנמרא שם צ"ב, ב). ש"ך ס"ז.	עז ישי"ש שם.
ע ישי"ש שם וטם. שמלה חרשה ס"ז.	עח שם בעופות קמנים מספיק ג' פעמים, כדלעיל (במסוגר).
עא ישי"ש שם. ש"ך שם.	עט שם, שצריך שהיא שחטה מובהק מונח רב.
עב ישי"ש ב"ק שם. שמלה חרשה שם. וכדלקמן סי' כד	פ סוף ס"ק ו.
ס"ב וסי' כח ס"ז.	פא ס"ק ה.
עג ישי"ש שם. ש"ך שם.	פב גמרא מ"ד, ב.
עד את העופות הקמנים, וכדלקמן (במסוגר).	פג פ"א מ"א ה.
עה סוף י"א (עד שהוא שחט מובהק מונח רב).	פד סוף ס"ק ו.
	פה סוף יב.

צינונים לקונטרס אחרון

קסח משנה בבורות כט, א. טור רמ"א ח"מ סי' לד	כח. רמ"א שם סי' לד שם. וראה גם לקמן ח"מ הל' סו"ח.
קסט שו"ת הרשב"א ח"ג סי' יא. בי" ח"מ סוס"י	קצ סוף יג.

הלכות שחיטה א

מו

אומם לא נחתלה יב ולא כסוף דכל המצויין אלל שחיטה כבר נטלו קצלה לפני חכם (ד"ע). ובצקת מקומות נוהגין להחמיר עוד בהמקל נטול כתב מן החכם לראייה

יב ולא בסוף. שלא שכיח כלל ששום אדם יטעו בלא קבלה (דרכי משה יט):

קונטרס אחרון

אבל באמת אין הנהגה דומה לראיה, דשאני התם שהוא דבר הרשות, אבל זה שבא לשחוט כמצות התורה ואנו אוסרים לו השחיטה עד שיבדקוהו אנו מחייבים לבדקו בחנם, כמו שאנו חייבים לראות טרפות ובכורות ולבדקן ולדון בין איש לרעהו הכל בחנם אף על פי שיש בהם טורח רב (בכורות כ"ט ט"ז וברא"ש שם ע"ג), וילפינן בגמרא ט"ז מקרא דכתיב ט"ז ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ה', מה אני בחנם אף אתם בחנם, והרי מצות השחיטה בכלל החוקים והמשפטים ט"ז, ולא אמרינן לא לשחוט ולא ליכול, כמו ראיתי טריפות דלא אמרינן דלא ליכול. ואפילו נתינת הקבלה שאינו אלא תקנה או מנהג בעלמא ט"ז, מכל מקום כיון שאין מניחים לשום שוחט לשחוט בלעדיו אנו חייבים ליתנה בחנם לראויים לה שיוכלו לקיים מצות התורה. ולא דמי לעידי הגט שמותרים לטול שכר הליכה לראות ט"ז אף שאי אפשר לו לגרש בלעדיו, לפי שגם בגט חכם המסדר חייב הוא לסדר, שהסדרו הוא למדור הוראה איך לגרש ט"ז, והוא בכלל למדתי אתכם כו' כאשר צוני כו', אבל העדים אינם מלמדים ומורים כלום ט"ז. אבל בנתינת קבלה אין צורך לומר שאסור לטול שכר בעד טורח הבדיקה אם הוא מומחה וראוי לשחוט וזהו בכלל למדתי אתכם כראית בכור וכיוצא בהן, אלא אפילו העדות שמעיד עלינו אינו דומה לעדות הגט אלא הוראה הוא שמורה לעם שמותר לאכול משחיטתו לפי שברקו ומצאו מומחה, והרי זה כהתרת בכורות ממש וכשאר הוראה שמורה לעם האסור והמותר לעשות ולאכול.

וגם שכר התחיתה אינו היתר כלל, שאף שאמרו ר"ל ט"ז שהדיין יכול ליטול שכר בעד התחיתה על הפסק, היינו אם נוטל הפסק להיות בידו למשמרת לפי שאינו רוצה לכופו עכשיו לקיים הפסק שכן יפה לו, אבל אם נוטל לראיה לפני המנהיגים שייכופו לקיים הפסק חייבים הדיינים לחתום בחנם אם אינו שכר בטלה דמוכה כדלקמן, כמו שחייבים לטרוח ולכוף בעצמם לקיים הפסק יש לאל ידם בהרמתו נדוים ולצוות לשוטרים ט"ז, שזהו עיקר מצות הדיינים כמו שכתוב ט"ז שופטים ושוטרים כו'. וגם כל המצות חייב אדם לעשות בחנם ט"ז כמו הזהוה וקדוש בפרק ד' דבכורות ט"ז והשבת אבידה ולהציל עשוק מיד עושקו ט"ז אין לך מצוה רבה כזו שזהו עיקר מצות הדיין לכוף לקיימו כמ"ש בטור חו"מ סי' א', וכל טעדיק דמצוי למיעבד ט"ז מיחייב בחנם. ולא דמי לשוטרים שלא צוהו הכתוב להיות שוטר אלא שוטרים תתן, אבל צוה להיות שופט שנאמר ט"ז בצדק תשפוט, לכן צריך להיות בחנם, אם כן כל מה ששייך לשופט ולא לשוטר כגון לצוות צריך

פ"ה ס"ה וס"ה יב. וראה גם ק"א פס"ד.

צינים לקונטרס אחרון

קצא רע"א (דבריקת בכורות בבהמה גסה נפיש טריחיה).	ליטול על זה שחר).
קצב פ"ה סי' ה (שזה שהתירו לאילול ליטול שכר הוא משום שהיה בטל ממלאכה כל היום). וראה רבנו גרשום שם (והדין לא משום הטורח). ביאורי הלכות.	קצז ראה גם לקמן הל' ערות שם, וש"נ.
קצג בכורות שם. וראה גם הל' ת"ת פ"א ה"ב (גבי ת"ת. מהפסוק (דברים ד, יד) ואותי צוה ה').	קצח ראה ט"ז אח"כ סי' קנז בסדר הגט ס"ב.
קעד דברים ד, ה.	קעט ולכן אינם חייבים להעיד. וראה ביאורי הלכות.
קעה שחייב להורות ולדון בחינם (מה שאין כן עצם החיוב להורות ולדון, ראה לקמן שלומרים מהפסוק כצדק תשפוט). וראה ביאורי הלכות.	קפא ראה רמב"ם הל' נטעוהו פ"א ה"א.
קעז כמבואר לעיל ברמ"א ובקו"א ס"ז. ולא חל על זה החיוב מה אני בחנם אף אתם בחינם (ראה נדרים לו, א דלמדי שכר פסוק טעמים מדרבנן מותר	קפב דברים טו, יח.
	קפג ראה גם לקמן הל' ערות שם (אסור ליטול שכר על קיום מצות).
	קפד כט, א.
	קפה ראה רמב"ם הל' נטעוהו פ"ב ה"ז. רא"ש ב"ק פ"א סי' ה.
	קפו לשון הרא"ש שם.
	קפז ויקרא יט, טו. רמב"ם ספר המצות מ"ע קעז.

שמן לו קבלה. וכל שוחט אע"פ שנטל קבלה יראה שיחזור ^[יג] לפרקים הלכות

[יג] לפרקים. הפרקים הם הכל לפי מה שהוא אדם אם יש לו זכרון טוב (שמלה חרשה^[יד]):

קונטרס אחרון

להיות בחנם אפילו על ידי טורה. ותחיתתו שעל הקבלה היא גם כן הוראה שמורה לעם שבעיר אחרת שאינם יודעים ואינם שומעים ממנו בעל פה אם מותר לאכול משחיטתו של זה, ואם היו שואלין ממנו איהו הוראה חייב להשיב להם במכתב בחנם והם ישלמו שכר הסופר והוא יחתום בתנם, שטורה התחיתה אינו רב מטורה הלמוד בעל פה. ואם כן זה השוחט שבא להיות שוחט בעיר אחרת נעשה שלוחם וישאל בעדם אם מותר לאכול משחיטתו וחייב לתחום להם בחנם. ואם עבר ונטל דינו כנוטל שכר לדון שדינו בטלים^[ק] אף אם דין אמת לאמתו, שקנסוהו לבטל מעשיו הוואלי ועבר על מה אני בחנם אף אתם בחנם כמו שכתב הר"ן בסוף פרק ב' דקדושין^[קט], ולא משום חשדא. וכן בהתרת בכורות אין שוחטין על פיו עד שיתיר חכם אחר כדלקמן סי' ש"ב^[ק], והוא הדין הכא אין לאכול משחיטתו עד שיבדוק חכם אחר אם הוא מומחה, דלכולי עלמא לא אמרינן רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן היכא דאיתא קמן כדלעיל^[קט]. אם לא שהוא שכר בטלה דמוכח^[ק], כגון שמניח כל עסקין^[ק] ואין לו עסק אחר רק לדון ולהורות, ונטל שכר מבטלי דניין^[ק], הרי שכר הקבלות הוא כשכר הוראות, ואין בהם איסור דאורייתא משום מה אני בחנם כו' אלא מדרבנן משום חשדא^[ק], הילכך אין לפסול שחיטתו בדיעבד אם אין כאן חכם שיבדוק שנית בחנם, דהא בדיקה זו אינה מדאורייתא אלא מדרבנן לכתחלה, דהא רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, וכיון שנבדק כבר אלא דחשדינן ליה לבדוק שמא לא בדקו יפה הוי ליה ספיקא דרבנן ולקולא. אבל לכתחלה אין ליתן לו לשחוט, שאין עושין ספק דברי סופרים לכתחלה וכמ"ש באו"ח סי' י' עיין שם במגן אברהם ס"ק י"א^[ק]. וכן אם נבדק אחר זמן ונמצא שאינו יודע אין לאסור שחיטתו למספר בדין מי שלא נטל קבלה כדלקמן בהג"ה, משום דחשדא זו שהשחיטין ליה^[ק] שנטל שכר הוא מדרבנן, דמדאורייתא אוקי גברא אחזקתיה דכל ישראל בחזקת כשרות הם^[ק] ואינם חשודים להעיד שקר ולהכשיל רבים בתורה ובנטילת שכר לא הורע חזקתו אלא מדרבנן כמ"ש סי' י"ה^[ק] בשם הרמב"ם^[ק], ואם כן מדאורייתא כשרה שחיטתו למפרע, ומדרבנן אין לאסור משום דהוי ספיקא דרבנן דשמא לא אירע לו^[ק] כמו שיתבאר לקמן^[ק], וכהאי גוונא אשכחן בכללי ספק ספיקא דלקמן סי' ק"א^[ק].

פז ס"ה. וראה גם תבואת שור סק"י.

ציונים לקונטרס אחרון

קפת משנה בכורות שם, טור ושורע חו"מ סי' ט ס"ה. שוכר, קצו ולעיל שם סט"ו, סי' רנב קו"א סק"ד. קצו לבדוק, קצו רמב"ם הל' קידוש החדש פ"ב ה"ב. ב"י סי' א ד"ה כתב המרדכי, קצט קו"א סק"י. ר בכת"י: ה"ן, וכו"ה בקו"א שם שמצוין לר"ן קידושין סוף פ"ב, ואוצ"ל: הרמב"ן (דהר"ן שם מביא בשם הרמב"ן). רא כמבואר בשו"ת הרשב"א ח"א סי' ריח, הובא ונתבאר בט"ז ס"ק ה. רב לא הניע לדינו, ועד"ז לקמן סי' יח בפנים ס"ק ג (שמצוין לביאור רבנו בס"י א, כמה שנבאר בט"ז שם), ושי"ב ביאור הלכות, רג ראה ש"ך שם דין ט.

קפת משנה בכורות שם, טור ושורע חו"מ סי' ט ס"ה. וראה שו"ת צ"צ סוס"י יא, קפת (כג, א) ד"ה וכתב (בשם הרמב"ן). קצ סימן זה בשו"ע"ה לא הניע לדינו, וראה שו"ע שם ס"א, קצא בשו"ע וקו"א סק"ד וסק"ה. קצב כתובות קה, א, ת"ס בכורות כט, א ד"ה הנוטל, טור ושורע סי' רמז ס"ה, וראה גם הל' ת"ת פ"א ה"ב, קצג ת"ס שם ד"ה מה, רא"ש שם פ"ד סי' ה, טור ושורע שם, הל' ת"ת שם, קצד ראה טור ושורע חו"מ שם, קצה שלא בדק יפה, כדלקמן, ראה רש"י בכורות כה, סעי"ב ד"ה אין שוחטין, לקמן סי' יח סק"חכ"ט וקו"א סק"י (לענין השוחט עצמו הנוטל

הלכות שחיטה א

יו

שחיטה שיהיו [ט] שגורים צפיו וצלצו שלא ישכחם (מהר"ר יעקב הלוי נשם מהר"ש). וכמו שהדין בהלכות שחיטה וצמי שצא לשחוט כך הוא הדין בהלכות בדיקות הריאה וצמי שצא לבדוק [טו] ודינם ומנהגם שזה בכל זה (ד"ע). ויש לז"ד לחקור ולדרוש אחר הנודקים והשומטים ולראות שיהיו בקיאים ומומחים וכשרים (מהרי"ו סי' נ'). כי גדול אסור המכשלה בשחיטות ובדיקות המסורים לכל. ואם נדקו איזה שחטם וצדק ומנאל שאינו יודע אם נטל פעם אחת קצלה אין מטריפין למפרע מה ששחט דלמרינן השתא הוא דלמפרע (מדושי אגודה). אלל אם לא נטל קצלה מעולם כל מה ששחט טריפה גם כל הכלים שצנלו צהן מה ששחט צריפין הכשר (רשב"א סימן ר"ח).

ב אין צריך (ח) שידע כל [טז] חלוקי הדינים אלא אם אומר על דבר באר הגולה

ס מור בשם סמ"ג בשם רבינו תם ודמרכיזי ריש חולין.

[טז] שגורים בפיו ב'. אף על פי שבשאר חוראות אין צריך שידע המורה בעל פה כל חוראות [טז] בשחיטה שהיא מסורה לכל החמירו ורבים מתפרצים ואינם נותנים על לב תמיד לחזור על הלכות שחיטה על כן נהגו גדולים לחקור אחר השוחטים אף על פי שנמלו קבלה [מ"ז טז]. ועיין סעיף ב' מה הן הלכות שחיטה שצריך לחזור עליהן ולידע אותן בעל פה:

[טז] ודינם ומנהגם שזה. פירוש שמן הדין הוא צריך לבדוק אם יודע הלכות בדיקה משום דמיעוט שאינם מומחין שביח כמ"ש לעיל [טז] בשם הר"ן [טז]. ולכן נהגו ליטול קבלה ולכן נהגו שאין בודקים עוד אותה. אבל לפי מ"ש לעיל [טז] בשם הרמב"ן [טז] אינו צריך ליטול קבלה לבדיקות הריאה:

[טז] חלוקי הדינים. כגון שהייה וחלדה במיעוט סימנים [טז] דלקמן סי' כ"ג סעיף ד' ה' וסי' כ"ד סעיף י"א וכיוצא בהם דהא חכמים נמי מספקא להו כמה מילי בהלכות

קונטרס אחרון

(ח) והנה מלשון הגהות מיימוניות [טז] בשם סמ"ג [טז] והגהות אשרי [טז] בשם ר"ת ודרכי משה וש"ך ריש סי' כ"ג מוכח בהדיא דאפילו בכתחלה אין צריך השוחט לידע כל חלוקי הדינים. ולפי זה מה שכתב השלחן ערוך אין צריך לידע כו' לא קאי אדלעיל [טז] דווקא אבל אם הוא לפנינו צריך לבדוק כו' דהיינו לבדוק להחזיר לאכול משהיטתו לפי שעה, אלא אפילו השוחט עצמו אין צריך לידע כל חלוקי הדינים אלא שישאול כל מה שיסתפק לו. ואדרבא זה נכון יותר בדורותינו אלה

פ מדין הוראה (ומדין ת"ת, ראה הל' ת"ת פ"ב ה"ג).
ט מ"ק ת.
צ ומ"ק יט, וק"א מ"ק ת.
צא ק"א ס"ה.
צב ג, ב) ד"ה ודכא.
צג שם (דדענען שצריך לבדוק את השוחט משום דבהמה

בחייה בחוקת איסור עונות עד שידע ק"ב במה נשחטה, וזה לא שייך בבדיקת הריאה שאין אמורין בהרבה בחוקת דו"ר עונות עד שידע ק"ב במה נשחטה).
צד הובא ברשב"א בחידושי ג. א ד"ה אמר אביי.
צה ב"י ד"ה ונ"ש רבנו בשם סמ"ג, בשם הגהות מיימוניות פ"ד אות א.

ציונים לקונטרס אחרון

רו פ"א סי' יג.
רו סעיף א.
רד פ"ר אות א.
רד עינין סג (קמ, ב).

הלכות שחיטה א

יה

זה הייתי מסתפק ושואל קרינן ביה שפיר [יז] יודע עד שאומר על

שחיטה^צ הלכך אם אומר אילו בא דין זה לפני הייתי מסתפק ושואל^{כז} כו' (ב"י בשם המרדכי והגהות מיימוניות):

[יז] יודע כו'. אך שרע לתת לב בשנוי שחיטה ולשאל על ספקים (מרדכי^{כח}). דהיינו שיועד עיקרין הלכות שחיטה (רמב"ם^{כט}) כדלקמן בהג"ה. דמדקאמר רב יהודה כל מבח שאינו יודע הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו ואלו הן הלכות שחיטה שהייה כו' כדלעיל^ל כיון שאינו מזכיר אלא שהייה כו' משמע דאפילו אינו יודע אלא אלו שהיילים לבוא לידו אין צריך יותר^מ שהרי אם יסתפק בהם יודע לשאול ואם לא ימצא לשאול משום אדם יחמיר דבזה בקי אפילו עם הארץ דספק דאורייתא לחומרא^{מב}. אך צריך לידע הא דמספקא לן בגמרא^{מג} אי שהיות מצטרפות^{מד} וסלקא בתוקפה^{מה} דרגילות לבא ליד השוחט^{מו} וגם צריך לידע בדיקות הסבין אבישרא ואמורא^{מז} שלא ישתו בסבין פגומה

קונטרס אחרון

שכל שוחט ישאל ספיקותיו מהכם המורה ולא יורה בעצמו מתוך ספרי שו"ב שהן הלכתא בלא טעמא, ואסור להורות שום הלכה אם אינו יודע טעמה היטב^{מא}, כמו שאמרו רז"ל^{מב} התנאים מבלי עולם שמו"ם הלכה מתוך משנתם, ובפרט ספרי בדיקות החדשים אשר בהם כמה וכמה דברים משובשים, ולפעמים נוהגים גם כן טעם לפגם בהלכות הערוכות בחלמוד כידוע לכל חכם לב, על כן אם בדורות אלה לא ישים השוחט לבו לחזור כל חלוקי הדינים שבספרי הבדוקים רק שיועד להלכות שהיטה דלקמן בהג"ה דבר דבור על אופנו כראוי, וכן בהלכות בדיקות הריאה יהא יודע כל הדינים השכיחים ורגילים לבוא, ועל השאר יהיה מסתפק ושואל ולא יורה מעצמו תבוא עליו ברכה.

והתבואות שור^{מא} כתב דהאידינא שכל הדינים סדורים לפניו ואינו זוכרם אנו רואים שאינו בקי במה שלמד ויחלה לו כשר בפסול, וגדולה מזה מצאתי בספר בית הלל^{מב} באחד שלא ידע הרמז על אורך הסבין^{מג} והעבירוהו, ובוודאי הטעם הוא שכיון שהרמז מבואר בשחיטות והוא לא ידע אם כן אינו שוקד עליו ללמוד עכ"ל התבואות שור. והפרי חדש^{מד} חולק על הבית הלל דכיון שבקי בדינים אף שאינו בקי ברמזים אינו מעלה ומוריד. וטעמו ונמוקו עמו, דמה שכתב התבואות שור אינו שוקד על למוד, זה אינו, דהא חזינן שבקי בדינים מפני ששם לבו עליהם לזכורם ועל הרמזים לא שם לבו כלל, ואם כן הוא הדין בחלוקי דינים שאינם מעיקרי הלכות שחיטה דלקמן בהג"ה אם לא שם לבו עליהם לזכורם מפני שיש בו דעת לשאול כל הספיקות אין עליו עון אשר חטא, רק שלא יאמר על האסור מותר כדלקמן^{מה}, וכ"מ סתמית לשון רמ"א בדיני משה ריש סי' כ"ג וש"ך שם^{מו} דאף האידינא דינא הכי, דלא כתבאות שור:

צו ב"י שם, בשם מרדכי רמז תקעד. ס"ז ס"ח ג.

צז פרישה אות יג. ש"ך סק"מ.

צח רמז תקעד.

צט פ"ד הל'.

ק בהקדמה.

קא ראה לקמן סק"ה. דרכי תשובה סק"מ.

קב ביצה ג, ב.

קג לב, א. מור ושור' סי' כג ס"ג.

קד חפסיק ב' ו'. פנעמים בשחיטה אחת ושוטה בין שלשת כרי שיעור שלם (רש"י שם ד"ה שחיט). וראה ביאור.

הלכות.

קה ופסולה מספק, כדלקמן שם וסק"ג.

קו הערות מיימוניות פ"ד הל' א. ס"ז ס"ח ג.

קז ציפור.

ציונים לקונטרס אחרון

ריב רמ"א סי' ח.

ריג בקונטרס אחרון סי' ח.

ריד בפנים סק"ח וק"א סק"ט.

רטו ס"ק א. ובי"ה לקמן שם ס"ק א.

רת ראה הל' ת"ת פ"ב הל' וק"א סק"א, וש"י.

רט סוטה כב, א.

רי ס"ק יא.

ריא סי' ח.

הלכות שחיטה א

יט

[יח] האסור (ט) מותר. הגה: ונדקין אותו דימי הלכות שמיטה שימצארו לקמן [יט] ריש סימן כ"ג ונדקין דזיקת [כ] הסלין ונדקין דזיקת הסימנים לאחר שמיטה כמו שימצארו לקמן סימן כ"ה (הגהות אשרי והגהות מיימוני פ"ד). ואם שחט ולימיה קמן למזדקיה מכל מקום ידקו בסימנים אם נשחטו רובן דכל מה דלפטר למזדק [כא] דקדינן (הר"ן) נשם בעל הלכות וד"ע לדעת הרא"ש ע"ל סס"ה ס"ג).

עכ"ל הגהות אשרי^י. והרמ"א הוסיף בדיקת הסימנים לאחר שחיטה, ונכלל בזה שיעור השחיטה דלקמן סי' כ"א^{קט}.

והרמב"ם כלל כל אלו במה שכתב ה' דברים אלו שהם שהייה כו' וכווצא בהם שהם עיקר הלכות שחיטה עיין שם בפרק ד' הלכות א' ב' ו' שכיון שיודע עיקרי הלכות שחיטה יודע סדר השחיטה כיצד שוחטין וכל שאר הלכות שחיטה אינם אלא לבאר משפט השונים אם שונה מסדר השחיטה ואם יאירע לו איזה שנוי ישאל על ספקיו בוודאי אבל אם אינו יודע עיקרי הלכות שחיטה דלקמן בהג"ה אינו יודע לשאול כלל והלכך לא מהני מה שאומר על דבר זה הייתי מסתפק ושואל אלא בחלוקי הדינים אבל לא בעיקר הלכות שחיטה דלקמן בהג"ה:

[יח] האסור מותר כו'. או מקרי אינו יודע ואפילו בדיעבד אסור לאכול משחיטתו^י דחיישנין שמא בא לידו איזה ספק^{קא} והוא אינו יודע והתירו (פרישה^{קב} וכו"מ מלשון הטור^{קד}). והיינו אפילו בדבר שאינו רגיל לבוא לידי השוחט כגון שהייה וחלדה במיעוט סימנים וכווצא בהם בדבר הרגיל לבא אפילו אמר אינו יודע לא מהני כדלעיל^{קז}:

[יט] רס"ב כ"ג כו'. שהן שהייה דרסה חלדה הגרמה ועוקור שנתבאר שם וכוס"ב^{קח}: [כ] הסבין. שיתבאר בס"י^{קט}:

[כא] בדיקתו כו'. אבל אי איתא קמן ובדיקתו נמצא מומחה אין צריך לבדוק הסימנים דכיון שהוא מומחה בודאי ברק בסימנים וכן אי איתא קמן ואי אפשר לבדוק

קונטרס אחרון

(ט) מיהו היינו דווקא שאומר על האסור שמותר לעשות כן לכתחלה, דאז חיישנין דלמא אירע שעשה כן לכתחלה, אבל אם יודע שאסור לעשות כן לכתחלה אלא אומר שבדיעבד אם עשה כן כשר יש מקום לומר שאין לאסור שחיטתו בדיעבד, דכיון שיודע שאסור לעשות כן לכתחלה הרי הוא נזהר מעשות כן ברצונו, ואין לחוש אלא אם אירע שנעשה כן במקרה שלא ברצונו והתיר ולהא לא חיישנין, דחזקה על בן דעת שאין קלקולי שחיטה יוצאים מתחת ידו במקרה, אלא אם כן נחמין לכך או שלא השגיח, דכל בן דעת משגיח בעת שחיטה כדלקמן סי' ב'^{קט}, וזה שיודע שאסור לכתחלה אין לחושדו שלא השגיח על זה כלל שהרי הוא בחזקת כשרות (עיין תבואות שור^ק):

קח פ"א סי' יג. והבא בב"י שם.

קט סתם זה בשותף לא הגיע לידנו.

קי גנרא פ. א. לעיל בהקדמה. וראה ק"א סק"ט.

קיב בבתי"י אימור.

קיב ס"ק די.

קז עד שאמר על האמור מותר.

קיד ס"ק י.

קטו שהם מנינים בריס"ב, ובמבוארם בס"ב גנ"ד.

קטז ש"ך סק"י.

צינונים לקונטרס אחרון

רטז ק"א סק"ב. וראה גם לעיל ק"א סוף סק"א. ריז ס"ק ב.

הלכות שחיטה א

כ

וכל זה במקומות שלא נהגו ליטול קצלה אצל במקומות שנהגין ליטול קצלה כגון
זני אשכנז והנמשכין אחריהם אין נוהגין לזדוק אחריו [כב] כלל וכמו שנתבאר
(ד"ע).

ג. מי שזורעים בו שאינו יודע הלכות שחיטה אפילו שחט לפנינו ד'
או ה' פעמים שחיטה הנונה וראויה ושחט אח"כ בינו לבין עצמו

באר הגולה

י מימא דרב יהודה וכו' חולין דף ט [ע"א].

בסימנים כגון שנחתך הראש סמכין ארוב מצוין אצל שחיטה מומחין הן ובודאי בדק
בסימנים (דרכי משה ^{סי' שס"ח} הרא"ש ^{סי' ט"ז}):

[כב] כלל וכו'. מלשון זה משמע דאין צריך לבדוק אחריו לעולם אפילו יש זמן רב שנמל
קבלה. ומשום הכי כפל רמ"א דבר זה שכבר כתבו בסעיף א' לאשמועינן דאין
נוהגים לבדוק אחריו כלל בשום אופן בעולם אפילו אחר זמן מרובה ולא חיישנן דלמא
שכח לימורו (וכ"מ בהרי"א בדרכי משה ^{סי' כב} בשם פסקי מהרי"א ^{סי' קכא} עיין שם במהרי"א
ובראיתו מפרק אין [מעמידין] ^{סי' כב}).

ומעמא דמילתא לאו משום דאורי גברא אחזקתיה חרא דהיא חזקה העשויה [להשתנות]
מעצמה אם לא יחזור על למדור ישכח מאליו ואינה מוציאו מחזקה איסור ^{סי' כב} ועוד דהא
רובא עירף מחזקה ^{סי' כב} ואנן לא סמכין ארוב מצוין אצל שחיטה מומחין הן הויא דאיתא
קמן ואפשר לברר ^{סי' כב} והויא סמכין אחזקה כשיש לחוש לשכחה ^{סי' כב}. אלא היינו מעמא
משום דלא חיישנן לשכחה כלל משום [דמלתא] דלא שכיחא היא שישכח עיקר הלכות
שחיטה ^{סי' כב} הרגילין לבוא מאחר שהוא עוסק תדיר בשחיטה דהא דמצרכין בדיקה בתחלה
ולא סמכין ארוב מצוין אצל שחיטה מומחין הן הוא משום דמיעוט שאינן מומחים שכיח
כמ"ש לעיל ^{סי' כב} בשם הר"ן וכ"כ רמ"א מדהשוה דין בדיקת הריאה לשחיטה כדלעיל ^{סי' כב}.
אבל אחר שנבדק ונמצא שהוא מן הרוב שהן מומחין תו ליכא למחש למודי דשכחה
מלתא דלא שכיחא היא כמי שהוא עוסק בשחיטה.

אבל אם הניח ועזב עסק השחיטה זמן רב בענין שיש לחוש שמא שכח עיקרי הלכות
שחיטה כיון שמלתא דשכיחא היא שישכח בזמן רב כזה חיישנן וצריך לבדוק ^{סי' כב} כאילו
בא לשחוט בתחלה דלא סמכין ארוב מצוין אצל שחיטה מומחין הן דלא מוקמינן
אחזקתיה הויא דאפשר לברר כדלעיל סעיף א' בהג"ה ^{סי' כב}:

קכו ראה גם לקמן סי' יח ס"ק יח, שמכאן למד הרשב"א
(י. ב. ד"ה ויטור) שבמקום שאפשר לבדוק אין מומחין
על חזקת הסבין.
קכז ראה שו"ת סק"ח.
קכח ק"א סק"ח.
קכט סי' א' ומסק"י.
קל ראה גם לעיל ק"א מ"ה סק"ה.
קלא וס"ק יג. וראה גם לעיל א"ח סי' תלו ס"ו. לקמן סי'
קפו סק"ב.

קכז סי' ק"מ.
קכח שו"ת כלל כ סי' יג.
קכט (א, א) ד"ה ולענין.
קכ סי' ק"א.
קכא סי' קעו.
קכב ע"ז לעו, א.
קכג ראה שו"ת הב"ח הישגות סי' א. מ"ז ס"ק ג.
קכד נדה יח, ב. וראה גם לקמן סי' קפג מהרי"ב (ד"ה
ומשום הכי), וש"נ.
קכה ממשנים שנתבאר לעיל ק"א סי' ה.

הלכות שחיטה א כא

[כג] שחיטתו פסולה. "אפילו שאלו לו עשית כך וכך ומהוךך תשובתו נראה ששחט כראוי אין לסמוך עליו" ואפילו אמר: ברי לי ששחטתי [כד] יפה. הגה: ומי שזרכו להתעלף ואנו יודעים שאינו מוחזק ושחט ולאמר: צרי לי שלא נתעלפתי נלמן מאמר שיועד [כה] הלכות שמיטה (צ"י לדעת הרמב"ם). "מי שיוודעים בו שאינו יודע הלכות שחיטה יכולים ליתן לו לשחוט

באר הגולה

יא הרא"ש והרמב"ם שם ושאר פוסקים משום דכל מלחא יג משנה ריש תולין ובגמרא דף י"ב והסבטת הפוסקים דלא רמיא עלי' דאניש לאו אדעתיה. הנ"ל

יב מור ושאר פוסקים.

[כג] שחיטתו פסולה. והרי זו קרובה לספק נבלה (רמב"ם²⁷⁹) לפי שספק נבלה²⁸⁰ הוא כשגולד בה דבר מה ואין אנו יודעים אם הדבר ההוא פוסל בה אם לאו²⁸¹ אבל כאן לא נולד בה דבר²⁸² אלא שאנו חוששים דלמא שחה או דרס ולא ידע בדקלמן²⁸³ (בספ משנה²⁸⁴). ואפילו אם אינו יודע איסור פגיתת הסבין מבואר ברמב"ם²⁸⁵ דאניה נבלה בוודאי אלא קרובה לספק נבלה. אבל במשמרת הבית כתב²⁸⁶ (חסר):

[כד] יפה בו'. פירוש לאחר שלמדוהו הלכות שחיטה אומר כך (ב"ח²⁸⁷ ט"ז קמ"א) או שאומר ברי לי שעשיתי כל מה שאתם שואלים לי (ש"ך²⁸⁸). ומעמא דמילתא דכיון דבשעת שחיטה לא ידע הלכות שחיטה זמנין דשהה ודרס ולא ידע (גמרא²⁸⁹) פירוש ואינו מרגיש אם נדרמנו לו דכל מלחא דלא רמיא עליה דאניש עביר ולאן אדעתיה²⁹⁰ ולא מדבר כלל הלכך לא מהימן לומר לא שחיתי ולא דרסתי (רשב"א בחידושו²⁹¹ קמ"א רא"ש²⁹²):

[כה] הלכות שחיטה בו'. דודאי אילו שחה ודרס לא היה מאכילה לנו (ב"י²⁹³). ולפי זה הוא הדין אי²⁹⁴ שתק ואינו אומר כלום דמאחר שיועד הלכות שחיטה ודאי אלו שחה או דרס לא היה שותק ולא היה מאכילה לנו ודויה אומר ששהה ודרס (ש"ך²⁹⁵ קמ"ט). וכן דעת הש"ע²⁹⁶).

ולפי דעת הרא"ש²⁹⁷ שלעיל²⁹⁸ דחיישינן שמא שחב להודיע הבא בגיגל להתעלף אסור אפילו בדריעבר אי ליתיה קמן דנשיליה. וטוב לחוש לדבריו ולהחמיר בשל תורה (תבואות

קלב פ"ד ח"א. דרכי משה אות ה.

קלג שמואל ברבינ"ם פ"ג ח"ה.

קלד ראה לקמן סי' כה סק"א. שוה ביאר האמור בגמרא

(י' ע"ב) אחיילא ריעותא בבהמה.

קלה שבת תבואר לעיל סי' א וק"א סי' ה, דאליטן בתר

רוב נגד חוקה להחיות לגמרי, אלא שבאן אנו

חוששים בו'

קלו בהמשך הס'ק שלא תגיע לדיעו.

קלז פ"ד ח"א.

קלח פ"ד ח"א. וראה גם לקמן סי' יח סק"ד.

קלט כשרית צ"צ סי' שם הניח: דהוי דאי נבלה. וראה

לקמן סי' יח שם (בספך פגיתת סבין, שלשפות

הרשב"א קרוב לראי נבלה), ובק"א שם סק"ב, ובפנים סי'

כג סק"א, וסי' כה סק"ב (בספך שוה ספך דרס, שלשפות

הרשב"א הוי דאי נבלה), וסי' כה סק"ב (בלא נבדק אם

נשחמו רוב המינים, שלכ' הדעות הוי דאי נבלה). ושם

ושם ציון לבאן.

קמ ד"ה ואיכא לזידק.

קמא ס"ק ח.

קמב ס"ק יב.

קמג ז, א.

קמד שבעות דל', ב. וראה גם לקמן סי' יח סק"ז. סי' כג

סקב"א. סי' כד סק"ח. לעיל א"ח סי' תנז מנ"י.

וש"פ.

קמה ז, א ס"ה וא"ל.

קמו פ"א סי' יג. פרישה אות פז. לבוש סי' ט"ז סק"ח.

ש"ך סק"א.

קמז ד"ה וכתב הרמב"ם. וראה גם לעיל סק"ו.

קמח בבת"י: אפילו.

קמט ס"ק יג.

קנ ס"א, וכדלעיל סק"י.

קנא ס"ק ג.

הלכות שחיטה א

כב

אם אחר עומד על גביו ובלבד שיראה אותו מתחלת שחיטה עד [כח] סופה. הגה: ויש מחמירין ואוסרין ליתן לו לתחלה לשחוט מאחזר שאינו יודע [כח] הלכות שחיטה (ג"י צסס הגהות אשירי צסס א"ו וצמרדכי) והכי נהוג.

ד"א אברו [כח] נדיין ותרנגוליו או [כט] שננבכו ומצאם שחוטים באר הגולה
יד ברייתא שם י"ב וכו' הנינא הרא"ש והרשב"א והר"ף.

שור ^{תר} וכל מקום אם הניחה במקום שאין אדם עשוי להטיל נבלתו אין לנו להחמיר עיין סעיף ד' ^{תר};

[כז] סופה. אבל אם לא ראה אלא ששחט סימן אחד יפה והלך לו ולא ראהו עוד לא אמרין מדהאי שחט שפיר אידך נמי שחט שפיר אלא האי אתרמוי אתרמי ליה אידך שמא שהה שמא דרס (גמרא ^{תר});

[כז] הלכות שחיטה. חיישנין שמא ישהה וידרום ולאן אדעתיה דהאי דעומד על גביו כי הוי דחיישנין בחרש שומה וקמן דלקמן סעיף ה' ^{תר}. והשלחן ערוך סבירא ליה דלא דמי לחרש שומה וקמן דרוב מעשיהם מקולקלים ומועדים לקלקל תמיד משום הכי חיישנין בהו להביט מה שאין בן בגדול בן דעת שאף על פי שאינו יודע הלכות שחיטה רוב מעשיו מתוקנים הם ^{תר} (רשב"א בחדושי ^{תר}).

אבל מן הסתם שאין ידוע אם יודע הלכות שחיטה אם לאו כלול עולמא מותר לשחוט כשאחרים עומדים על גביו (ש"ך ^{תר}). פירוש שאו אין צריך לבדוק כלל כיון שראה ששחט יפה ולא חיישנין שמא שהה ודרס ולאן אדעתיה דעומדין על גביו כיון דרוב מצוין אצל שחיטה מומחין הן ואף על גב דלא נטל קבלה אין בכך כלום כיון שמומחה עומד על גביו כדלעיל ^{תר};

[כח] נדיין ותרנגוליו. פירוש שמכירם במביעות עין או בסימן שהם שלו דאין בהם משום בשר שנתעלם מן העין דלקמן סימן ס"ג ^{תר} עיין שם (מ"א ^{תר}). ולסברא האחרונה דלקמן שם סעיף ב' ^{תר} וכן מנהגנו כמ"ש רמ"א שם ^{תר} דלית לן איסור בשר שנתעלם מן העין אף המוגז גזיים ותרנגולים שחוטים שאינן שלו ^{תר} מותרים אם רוב העיר ישראל ורוב מבחיה ישראל כדלקמן שם ^{תר};

[כט] שננבכו. שאף על פי שחשוד על הגניבה אינו חשוד על הגבילה ^{תר} ושוחט או נותן

קג ס"ק לג. וראה גם לעיל סוף סק"ו (בדבר שאין בו חפצו).	קסא סימן זה בשער"ר לא הגיע לידני. וראה שו"ע שם ס"א.
קג וס"ק לג.	קסב ס"ק י. ש"ך סק"ד.
קג יב. א. ש"ך סק"ב. וראה לקמן ס"ב ב ס"ש וס"ק יד, שבאנו מוכחה אף צריך לבדוק לו סכין.	קסג שמתירים בטנצאו במקום שנתנו. ובפירוש הש"ך שם ס"ק ח (שבטעור שרובה ישראל מותר גם כשאנו במקום שנתנו).
קג וס"ק לח.	קסד שסיים להדיר במקום שהמכירים ישראלים כשר (והינו אף באין תבשר שלו).
קג כדלקמן שם, וש"ך.	קסה כדעת הרא"ש והמור שבש"ך שם ס"ק ג, וכו' כאן סק"ב. וראה לקמן ס"ב בד ס"ק לה (ד"ה אבל לכה"ג, במסמך).
קג כדלקמן סק"ג. ק"א סוף סק"א. לקמן ס"ב ב ק"א סק"ב. וראה לקמן ס"ב בד ס"ק לה (ד"ה אבל לכה"ג, במסמך).	קסו ברמ"א שם (כל). וש"ך שם סק"א (רובו כבול).
קג ב. א. תורת הבית שער א (הקד"ר, ב. ותאריך ג, ב). ב"ח ד"ה ונשי ואפילו לכתחילה.	קסז תוס' יב, א ד"ה הרי. מור לבוש ס"ד. מ"ו סוף סק"י. ש"ך סק"א.
קג וס"ק מה.	
קס ק"א סק"ו.	

הלכות שחיטה א

כג

בראוי במקום שרוב ישראל^[7] מצויים הגה: יו"גם רוצ גנזי העיר

באר הגולה

טו הרא"ש שם ואנחנו קאי דחשוד על הנגיבה אינו חשוד על השחיטה ע"ל בס' ק"ט.

לאחר לשחוט אם אינו יודע לשחוט או שאינו רוצה למרות בבדיקת הסבין עיין ס' ב' סעיף ו' ספס (ש"ך שם ספס):

[7] מצויים. אפילו רוב העיר והשוק נכרים אלא שבמקום שנמצא בו רוב ישראל מצויים בו במקום זה תלינן בישראל⁷⁷. וכן אם רוב נכרים מצויים בו אפילו רוב העיר והשוק ישראל אסור להכל תלוי במצויים במקום שנמצא בו. ואם ישראל ונכרים מצויים שוים במקום שנמצא בו אולינן בתר רוב השוק ואם שוים בשוק אולינן בתר רוב העיר ואם שוים בעיר אסור. כן כתב הש"ך⁷⁸.

ופירש התבואות שור ס' ס"ג ע"ב דהאי מצויין שוין היינו שוין למראית העין ואם אינו יודע מי מצוי יותר במקום המציאה או אם נתברר לנו שבכלל השוק מצויים רוב ישראל מצויין מסתמא גם כן הוא כן. וכן אם לא נתברר בשוק מי הם רוב המצויים שם אולינן בתר רוב העיר. אבל אם ידוע לנו שבמקום המציאה ישראל ונכרים מצויים שוים אסור ולא מהני רוב העיר והשוק להכל תלוי ברוב מצויין במקום שנמצא בו כמו שכתב הש"ך⁽¹⁾.

וכתב הש"ך⁷⁹ דהוא הדין אם רוב נכרים מצויים שם אלא שרוב הטבחים שבעיר הם

קונטרס אחרון

(1) והפרי חדש⁸⁰ השיג על הש"ך⁸¹ וכתב דאפילו נמצא בשוק שרוב ישראל מצויים בו ואפילו כל בני השוק הריים בו הם ישראל אלא שהעיר בכללה הם רובה נכרים ודרך הנכרים עוברת בשוק זה של ישראל אולינן בתר רוב העיר ולא בתר רוב המצויים בשוק, דקיימא לן רוב וקרוי הלך אחר רוב⁸² אפילו בקורבה דמוכה כדלקמן ס' קכ"ט סעיף י"ח. ומה שכתב השלחן ערוך כן להחרי במקום שרוב ישראל מצויים, היינו בשכונה המיוחדת לישראל שאין דרך הנכרים עוברת ומפסקת בתוכה, שאף על פי שאין דלתותיה ננעלות כלילה הרי זה כעיר בפני עצמה, ואף על פי שרוב העיר בכללה הם נכרים לא אולינן בתר רוב העיר אלא בתר רוב השכונה, כיון שהיא כעיר בפני עצמה, הואיל ואין דרך הנכרים מפסקת ועוברת מהעיר לתוכה כדלקמן ס' קכ"ט סעיף י"א, אבל כשדרך הנכרים עוברת ומפסקת בתוכה אולינן בתר רוב העיר הואיל ואין המיעוט מיוחד ומובדל מהרוב להיות כעיר בפני עצמה או מקום בפני עצמו כגון בית או חצר שאין דרך הרבים עוברת בתוכה. אבל לשון הש"ע לא משמע הכי, וכן משמע מסתמית לשון הרשב"א⁸³ והר"ן⁸⁴ וטור ושלחן ערוך ת"מ ס' רנ"ט⁸⁵ כדעת הש"ך, דאולינן בתר רוב מצויין במקום שנמצא בו אף על פי שאינו מקום מיוחד ומובדל בפני עצמו, וכן פסק התבואות שור⁸⁶. ואף על גב דרוב וקרוי הלך אחר הרוב, הכא כיון דרוב המצויין במקום שנמצא בו הם ישראל הא איכא רוב וקרוי, שאף שרוב העיר

קסח ושם ק"א מ"ק ז' (תן נתן לאר לשחוט).

קעא ס"ק יז.

קעב ס"ק ב.

קעג ס"ק יז. וראה בק"א שכן גם דעת הרשב"א (בתורת הבית הארוך בית ד' ש"ב לא, ב) והרד"ש (ספ"ה).

קסס ס' ב' ס"ק יח.

קע ראה ק"א מ"ק ס"ה (דהיינו במכרין שהן שלו, דבלא"ה אולינן בתר רוב מוכרי בשר שבעיר).

צינונים לקונטרס אחרון

רבא יב, א טו"ה הא דאמרין. וראה ב"ד ר"ה וביין.

רבב (ג), ב) טו"ה והיא.

רבג סעיף ג. ראה שם סמ"ע סק"י.

רבד ס' סג סק"ב. וראה פסקי אדה"ז ע' 9.

רית יח סג סק"ג ד"ה ואיכא. וראה גם פס"ד צ"צ

שכה, ג.

רזט ס"ק יז.

רכ ב"ב כג, ב.

ישראל מותר (ואפילו בעיר שרובה נכרים אלא שאין דרך הנכרים לשחוט כלל בבתיהם אלא ליקח ממקולין וכל בהמותיהן העומדים לאכילה הם מוכרין למקולין ואינם שוחטים בעצמן ובמקולין הם רוב טבחים ישראל אוליין בטר רוב הטבחים שהם ישראל ותלינן שאחד מהם מצאן ושחטן אף על פי שנמצאו במקום שמצויין רוב נכרים וגם רוב העיר

קונטרס אחרון

נכרים כיון שאינן מצויין במקום הזה עולים בהשכון להיות רוב נגד מיעוט ישראל המצויין, לפי שכל אותן שאין מצויין במקום זה כמאן דליתנהו דמי, ולא איכפת לן כלל במה [ששרוים] ודרים בעיר כיון שאינן מצויין במקום הזה והמצויים הם רוב ישראל. וכן ברוב נכרים מצויים. ולא אמרינן רוב וקרוב הלך אחר הרוב אלא כשאין ידוע רוב המצויים במקום שנמצא בו.

(א) אפילו ידוע רוב המצויים אלא שהוא דבר שאי אפשר לתלותו בכל אחד ואחד מהמצויים שם כדי ש[נ]לך אחר רוב המצויים, כגון חלל שנמצא נופל בשדה ולא נודע מי הכהו^[כ] ואין העיר הקרובה אל החלל מכיאה עגלה ערופה, אלא אם כן יושבת בין ההרים שאין עוברי דרכים מצוים לעבור דרך שם, אבל כשאינה יושבת בין ההרים תלינן בעוברי דרכים שהם רובא דעלמא^[כ], ולא ביושבי העיר הקרובה אפילו נמצא סמוך לעיר במקום שבני העיר מצויים בו יותר מעוברי דרכים, ולא אולינן בטר רוב המצויים, לפי שהוא דבר שאי אפשר לתלותו בכל אחד ואחד מהמצויים כדי ש[נ]לך אחר רוב המצויים שהרי רוב ישראלים אינם רוצחים, אלא דפריש חד מינייהו וקטיל ובעי למימר כל דפריש מרובא פריש^[כ], [ו]משום הכי אולינן בטר רובא דעלמא ולא בטר רוב המצויים כאן, כיון שהמצויים כאן אין כולם ולא רובם רוצחים אלא דפריש חד מינייהו וקטיל וכל דפריש מרובא פריש^[כ], ורוב המצויים כאן הם מיעוטא דעלמא ומה לנו במצויים כאן שאינם רוצחים, שאנו על הרוצה באנו לידע מי הוא ואיזהו, וכיון שרוב המצויים כאן בודאי אינן רוצחים לא אולינן בטר רוב המצויים אלא בטר רובא דעלמא^[כ].

וכן גנבים שפתחו חבית של יין בשכונה של ישראל שאם רוב העיר נכרים ודרך הנכרים מפסקת ועוברת בשכונה זו היין אסור כדלקמן סי' קכ"ט סעיף י"א, משום דאולינן בטר רוב העיר ולא בטר רוב השכונה אף על פי שרוב המצויים בה הם ישראל, הואיל ורוב המצויים בה אינם גנבים אלא דפריש חד מינייהו וגנב משום הכי אולינן בטר רוב העיר משום דכל דפריש מרובא פריש, אלא אם כן ידוע שרוב גנבי העיר הן ישראל. וכן בנגנבו גדייו ותרגוליו דהכא אולינן בטר רוב גנבי העיר (כמ"ש רמ"א. וכ"כ פמ"ג^[כ]) בשם הש"ך^[כ] ולא בטר רוב המצויים במקום שנמצאו, כיון שרוב המצויים אינם גנבים. ואפילו בנאבדו לא אולינן בטר רוב המצויים במקום שנמצאו אלא כשנכרים שהם שלו, אבל המוצא בשר שאינו שלו במקום שרוב ישראל מצויים אולינן בטר רוב המוכרים בשר שבעיר כדלקמן סי' ס"ג^[כ], ואם הם נכרים אסור דכיון שרוב הבשר שבעיר הוא של נכרים כל דפריש מרובא פריש ואפילו רוב העיר ישראל, כמו שכתב הרשב"א בתורת הבית הארוך דף קכ"א ע"ב^[כ], וכן כתב הדרישה^[כ]. ולא התיר השלחן ערוך כאן במקום שרוב ישראלים מצויים אף על פי שרוב הבשר שבעיר של נכרים, אלא במכרים שהם שלו, דלא שייך למימר כל דפריש מרובא פריש, אלא דאיכא למיחש שטא מצאם נכרי ושחטן וממנו נפלו, וכיון שרוב ישראל מצויים במקום שנמצאו לא חיישינן להכי):

צינונים לקונטרס אחרון

ר"ה בריים כא, א.	רל שפתי דעת ס"ק ט. ובכת"י: וכמ"ש לקמן (בפנים
רבו ב"ב כג, ב.	ס"ק לא).
רבו יומא פ"ב ושי"נ.	רלא ס"ק יט.
רבה דהיינו אף שלא פירש במקום מסוים, מ"מ	רלב סעיף א.
פירש ממעב מסוים. וראה גם לקו"ש ח"ט ע' 175.	רלג בית ד שי"ב (בפרוסים שלנו; לא, ב): שהולכין
רבו ראה תבוי"ש שם.	לפי רוב הטבחים שבשוק.
	רלד ס"ק ה.

הלכות שחיטה א

כה

[לז] יִשְׂרָאֵלִים [לב] מוֹתֵרִים בֵּין שְׂמֵצָאם י' בִּשְׁוֹק בֵּין שְׂמֵצָאם "בִּאֲשֵׁפָה
[לג] שִׁבְבִּית אֲבָל אִם מֵצָאם בִּאֲשֵׁפָה [לד] שִׁבְשֹׁק אֲסוּרִים.

באר הגולה

יז באוקטוא ר"ב נחמן שם וכדמפרש בגמרא.

טז תוספות שם.

[נכרים כיון שרוב המצויין שם ורוב העיר קטן] אינן שוחטין כלל בעצמן אלא הטבחים לבדן
ודמי לרוב טבחים דלעיל קטן).

ומיהו דוקא בבחמות מהני רוב טבחים ולא בעופות שדרבן לשחטן בבית עכ"ל. וכן הוא
בב"י קטן דלא כתבואות שור קטן בשם הב"י:

[לז] יִשְׂרָאֵלִים. אנגבו דוקא קאי קטן. אבל בנאבדו לא חיישין שמו אנגבו אלא תלינן
שברחו מביתו ומצאם ישראל שהיה סבור שנתאישו הבעלים (מרדכי קטן) ואחר כך
נמלך להחזירם קטן או שנפלו ממנו קטן.

ובנגב לא בעינן אלא שהיה רוב גבאי העיר ישראלים ואף על פי שאין רוב ישראל מצויים
במקום שנמצאו ואפילו רוב העיר נכרים כן כתב הש"ך קטן. ומה שכתב רמ"א וגם קטן כו'
רוצה לומר דאז מותר בין בנגב בין בנאבדו. ואף אם לא נתבין לזה קטן העיקר בזה
כהש"ך שכן פסק הפרי חדש קטן ותבואות שור קטן.

אבל אם רוב גבאי העיר נכרים אף שרוב טבחי העיר ישראל אסור דלא תלינן שאחד
מהטבחים גנבם כיון שאינן מוחזקים בגנבים וגם אין לחלות שהגנב מכרם להם כי הוא
מתירא למכור בעירו קטן;

[לב] מוֹתֵרִים. דרוב מצויים אצל שחיטה מומחין הן. ומכל מקום היכא דאפשר יבדוק
בסימנים לבתחלה לראות אם נשחטו כראוי כדלעיל סעיף ב' בהג"ה (דרכי משה קטן)
שמלה חדשה קטן).

וכתב השמלה [חדשה] קטן דעכשוו שממנים אנשים ידועים על השחיטה יש לחקור אם
השוחטים שמה יתברר שלא נשחטו על ידם ואם אי אפשר להתברר יש להחמיר בנגב
אפילו ברוב גבאי ישראל דיש לחוש שנתורא לילך להשוחט שלא תגלה רעתו בקהל
ולתתיר בנאבד והחמיר גם בנאבד תבא עליו ברכה דכל עניינים אלו של תורה ובקל
יובל להכשיל באיסור נבלות עכ"ל:

[לג] שִׁבְבִּית. בין שמצאנו בדרך (גמרא ב"מ כ"ד) שאין אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה
שביבית ולא בשוק ולא בדרך אלא באשפה שבשוק (גמרא קטן). והלכך אף על גב

ישראל.

קפד אלא מ"ל שצריך גם רוב ישראל מצויים וגם רוב גבאי
העיר ישראלים.

קפה ס"ק יטו.

קפו ס"ק נג.

קפז פרי חדש שם.

קפח ס"ק מז.

קפט סעיף כה.

קצ סעיף כז.

קצא כ"א.

קעד כ"ה בבכ"י.

קעה ראה הקרי הלכות ג עז, א.

קעז ד"ה וכו' שרוב.

קעז ס"ק נא.

קעח ש"ך סק"ט.

קעט רמז תקצד.

קפ שמלה חדשה ככ"ה.

קפא ראה לקמן סק"ג.

קפב שם.

קפג דמשמע שצריך גם רוב ישראל מצויים וגם רוב גבאי

הלכות שחיטה א

כו

ה' חרש שאינו שומע י' ואינו [זל] מדבר י' שומע דהיינו שהוא כ"י יוצא יחיד בלילה או מקרע בסותו או לן בבית הקברות או מאבד מה [זל] שנותנים לו כ"י אפילו באחת מאלו כ"י אם עושה אותם

באר הגולה

כא ברייתא חגיגה דף ג'
כב כ"י יוחנן שם.
כג כדאקמא דגמרא שם.

יח משנה ריש חולין.
יט ממשנה פ"ק דתרומות.
כ משנה ריש חולין.

דאיכא הכא ריעותא שמצאן שחוטים ומושלכים וזו הוכחה שנתנבלו בשחיטתן ומפני כך השליכן שהרי אין דרך בני אדם כל כך לאבד ולא להחזיר הגניבה ³⁸⁷ אפילו הכי תלינן בהכי ולא שהשליכן בכוונה מפני שנתנבלו כיון שאין אדם עשוי להטיל נבלתו אלא באשפה שבשוק ³⁸⁸. אבל בלא הוכחה לא חיישינן כלל שמה נתנבלו בשחיטה ³⁸⁹ דחוקה על בן דעת שאין קילקולי שחיטה יוצאים מתחת ידו במקרה שלא בריצונו כדלקמן ס' ב' ³⁹⁰ (ובתבואות שור ³⁹¹). ובמקומות שרגילין להטיל נבלות שלא באשפה אסור (תבואות שור ³⁹²) (י"א):

[זל] שבשוק, אפילו אינו גבוה ג' טפחים (מ"ז ³⁹³ ש"ך ³⁹⁴):

[זל] מדבר, דינו כשומחה לפי שאין בו דעת נכונה ³⁹⁵ וצולחה ³⁹⁶:

[זל] שנותנים, אף על פי שאינו משליך בידו לאיבוד אלא שאינו יודע לשמור מפני שמותו כגון שמיניו במקום שיפול לאיבוד וקעביד דרך שמות (תבואות שור ³⁹⁷). והני ד' דברים אלו לאו דוקא אלא הוא הדין לעושה דבר מן הדברים דרך טרוף ושבוש הרעת בכלל שומים יחשב (כ"י ד' בשם הרמב"ם ³⁹⁸).

קונטרס אחרון

(יא) והיינו ³⁹⁹ לדינא דגמרא ⁴⁰⁰, אבל האידנא שנהגו לפסול כל שהייה אפילו במשהו ⁴⁰¹ חיישינן שמה שנתנבלו ולא נשחטו רוב סימנים אף בלא שום הוכחה כדלקמן ס' ב' ⁴⁰², כגון שידע שלא הושלכה שם בכוונה אלא שנפלה שם מישראל העובר שם (עיין בבכור שור ⁴⁰³), או שראינו אחד דשחט גדי לעצמו וחניהו וחלף לו ולא אמר כלום. ואין להתיר אלא במקום שאין אדם עשוי להטיל נבלתו שם ⁴⁰⁴ אלא לפנותה משם, והיינו בגדי שיכול השוחט לבדו לפנותה משם לאשפה, אבל בבמה גדולה אסורה ⁴⁰⁵:

רא רמב"ם הל' עדות פ"ט ה"א. וראה יבמות ק"ג, מנ"א ורש"י שם ד"ה קלישתא.
רב ראה יבמות ק"ג, א"ב.
רג ס"ק מה.
רד ד"ה חרש.
רה הל' עדות פ"ט ה"ט. וראה שו"ת רבנו ס' כה (שנ"ש הרמב"ם שם, אע"פ שהוא מדבר ושואל כענין בשאר דברים הרי זה פסול, מיייר רק לענין עדות. ומ"מ מסיק שם שחלילה לנו לזוז מדברי רב"י אה"ע ס' קמא (ד"ה מיבני שומה), שדברי הרמב"ם שם הם גם לענין אישות ושאר הלכות).

קצב ראה לעיל סקל"א.
קצג ש"ך סקל"א.
קצד ראה ק"א סק"א.
קצה ק"א סק"ב, וראה גם לעיל ק"א סוף סק"א. לקמן ק"א ריש סק"ב, ס' כד סקל"ה.
קצו שם סק"ו.
קצז ס"ק מה. ראה גם ק"א סוף סק"א (בהרבה גדולה).
קצח ס"ק י"א.
קצט ס"ק כ"א.
י תנא, ב, ב ורש"י שם ד"ה חרש. וכדלעיל או"ח ס' נה ס"א, וי"ג.

ציונים לקונטרס אחרון

זל מה שנתבאר בפנים (שבלא הוכחה לא חיישינן שנתנבלו בשחיטה),
זל חולין לב, א (בענין שיעור שהייה, כדלקמן ס' כג ס"ב וסק"ג),
זל כדלקמן שם ברמ"א וסק"א.

זלח ק"א סק"ב.
זלט יב, א.
זמ בכת"י: וגם לא להניחה שם אם נתנבלה שם.
זמא כדלעיל בפנים סוף סקל"ג.

הלכות שחיטה א

כז

[ז] דרך שמות יוקמן^{כז} שאינו יודע לאמן ידיו לשחוט^{כח} אין מוסרין להם לשחוט לבתחלה [ז] אפילו אחרים עומדים על גביהם. ואם שחטו שחיטתן כשרה [טז] אם אחרים עומדים על גביהם. יואין מוסרין להם לבתחלה לשחוט כשאין אחרים עומדים על גביהם אפילו אם רוצים להאכיל [ט] לכלבים. כז ואם הקמן יודע לאמן ידיו אם אחרים עומדים

באר הגולה

כז תוספות ודרא"ש שם.

כח ברייתא מוכה דף מ"ב ע"ב וספר"י כאוקימתא דרב ונא.

כד שם במשנה.

כח מראה הסוכה לקמן.

כו דיוקא דרבא נפתח"י שם דף י"ב ע"ב.

ובחושן משפט ס' ל"ה למד הב"י מדברי הרמב"ם^{כז} דלא מוקרי שומה בפעם אחת שיעשה אחת מאלו אלא כשדרכו בכך. והתבואות שור"י למד מדברי התוס'^{כח} דבפעם אחת מוקרי שומה כיון דקעביד דרך שמות ומה שאינו עושה עוד כן יש לומר שהבירא ונתפסק אם ידענו שמנעונו מלעשות עוד כן הוא מחמת פקחות.

[וכתב"י] בדרכי משה^{כ"א} עיין בחושן משפט סימן ל"ה כל דיני שומה עכ"ל משמע דסבירא ליה שאף הפתאים ביותר והמשתגעים ביותר והמבוהלים ונחפזים בדעתם בכלל שומים הם לענין שחיטה כמו לענין עדות כמבואר בחושן משפט שם^{כ"ב} (תבואות שור"י). ועיין שם^{כ"ג} בחושן משפט כל דיני שומה:

[יז] דרך שמות. פירוש שנודע בבירור שאין סבה לעשייה זו כי אם מחמת שטותו ואפילו איכא למיתלי במילתא דלא שכיחא כגון הלן בבית הקברות דאיכא למיתלי שמתכוין כדי שתשרה עליו רוח המומאה לא תלינן (גמרא^{כ"ד}. תבואות שור"י). ואי לא עביד דרך שמות אפילו עביד בולחו לא מחוקקין ליה בשומה (גמרא^{כ"ה}):

[יח] אפילו אחרים עומדים על גביהם. לפי שבין שמועדים לקלקל^{כ"ו} מתוך שאין בהם דעת ורוב מעשיהם מקולקלים^{כ"ז} חיישינן שמא יקלקלו שחיטתן בשהייה או דרסה ולא אדעתיהו דעומדים על גביהם^{כ"ח} (רש"י ורשב"א):

[טז] אם אחרים עומדים על גביהם. וראו ששחטו יפה מתחילת שחיטה ועד סופה בדלעיל סעיף ג'^{כ"א} דבריעבד לא חיישינן דלמא לאו אדעתיהו דעומדין על גביהם:

[י] לכלבים. ושוחטין כדי להתלמד (רשב"א^{כ"ב}). ומעמא משום חשש הרואים שמוסרים

יז ד"ה ומ"ש וזהו שומה. והבא בש"ך ס"ק כג.

יז שם (דעתו משוכשת תמיד בדבר מן הדברים). וראה שולח רבנו שם (שהרמב"ם מיייר כששאר הדברים מדבר כענין). שולח צ"צ אה"ע ס' קנג אות ז וס' קנח (דדניו דקא כשנעשה השמות אינו מזה"ד דברים).

יח ס"ק כז.

יט חניה ג. ב ד"ה כיון. וראה שולח רבנו שם (שראיות התבואות שור מהנבוא כדתוס' ונחה, ותרמב"ם מיייר כ"ל). ח' הצ"צ פ. ד. לקו"ש ש"ס ע' 508.

יז כ"ה בבתי".

יא ס"ק י.

יב סעיף י. וראה שולח רבנו שם (שהביא מהר"ם אה"ע) ס' פז. ודדניו דקא לענין עדות.

יג ס"ק ג.

יד סעי' ח"י.

יט חניה ג. סעי' ב.

יט ס"ק כז.

יז שם. מ"ז סק"ב. ש"ך סק"ד.

יח רש"י י. ב ד"ה אלא שגא.

יט גמרא פז. א.

יב רשב"א ריש חולין. לבוש ס"ד. וראה גם לעיל סק"ב.

יבא וס"ק כז.

יבא ריש חולין בשם ר"ת.

הלכות שחיטה א

שלא ליתן קצלה למי שהוא פחות מכן י"ח שנה (מרדכי נשם הלכות א"י והגהות אלפסי המדעס) דלא גזרל נר דעת הוא ויודע [מג] למהר.

זי^ט חרש המדבר ואינו שומע לא ישחוט מפני שאינו שומע [מד] להברכה, ואם שחט אפילו בינו לבין עצמו שחיטתו [מה] כשרה.

באר הגולה

כט הרא"ש שם מדברי הרמב"ם ומנושנה פ"ק התרומות ל גמ זו שם וע"ל ס' יצ. ומרא דברכות דף ט"ז ע"ב

ועדותו אלא חוקה היא שאינו עשוי לעשות מעשה לקלקל ולהכשיל ולא מחמת אמירת הקטן ובוה לא אמרו שאין הקטן נאמן דהא לא שייך הכא נאמנות כלל (עין פ"מ ר"ח).

ומה שנהגים לשלוח קטן לשאול איסור והיתר מחכם המורה וסומכים על אמירת הקטן היינו משום דמירתת לשקר כיון שחכם המורה יודע שגא ישאלו אותו (בית הלל ד"ח).

ודוקא בקטן שהוא בחזקת כשרות סמכינן אהא דמירתת לשקר אפילו בדאורייתא אבל בנכרי או בישראל חשוד לא סמכינן אהא דמירתת לשקר פן ישאלו אחריו מאחרים ויכחישוהו כי אם באיסור דרבנן כמ"ש רמ"א סימן קי"ט סעיף י"ט ר"ח. הלכך השולח על ידי נכרי לשחוט צריך השוחט לכתוב לו ששחט לו ולא סמכינן אהא דמירתת הנכרי לשקר. ולא די שיכתוב תיבת כשר לבד לפי שמוציים נכרים שיכולים לזייף ולכתוב תיבה זו. וגם צריך שיכיר השולח את העוף שלו במביעות עין או בסימן שאם לא כן יש לחוש שגא החליף הנכרי את העוף ששחט השוחט בעוף אחר ששחט כעצמו ואם אין לו בו חיבר יפה אסור ר"ח (ולא מהני מה ששחט עושה בו סימן עד שיעשה בדרך שיתבאר בס' ק"ח ר"ח אבל לא כמו שנהגים לחדק איזה אצבע בעוף שהרי גם הנכרי יכול לעשות כן בעוף אחר). והמחמיר שלא לשלוח על ידי נכרי לשחוט אף על פי שמכיר העוף שלו במביעות עין תבא עליו ברכה רשמה לא יהיה בו חיבר יפה (מ"ד ר"ח):

[מג] לזהר. מאחר שצריך ישוב הדעת ויראת ה' בשחיטה ר"ח. וסמך ל"ח שנה מואשיהו שכל דין שדן עד כן י"ח שנה החזיר לבעליו ר"ח (רש"ל ר"ח). ואף על גב דמדוינא אין לחוש לזה מכל מקום בקעה מצאו וגדרו בה גדר (שלמי גיבורים ר"ח). ומכל מקום הכל לפי מה שהוא נער כי לפעמים ימצא הנער בעל תורה וחרד ביראת ה' גילין להרשות אותו ולהחזיקו במומחה מ"ג שנה ואילך (רש"ל ר"ח מ"ד ר"ח):

[מד] הברכה. וכל הברכות צריך שישמיע לאוזניו לכתחלה כמו שנתבאר באו"ח ס' ר"ד ר"ח:

[מה] כשרה. דאין הברכה מעכבת בדיעבד כדלקמן ס' י"ט ר"ח (ש"ך ר"ח). וגם אם היתה מעכבת הרי יצא ידי חובה בדיעבד אף שלא השמיע לאוזניו ר"ח כמו שנתבאר באו"ח שם:

רמז בתי": עין במשמרת הבית (שם).

רמז ס' קב סק"ב. הובא בתבואות שור ס"ק סא.

רמז ראה גם לקמן ס' ב סק"ב.

רמז מ"ז סק"ב.

רז סימן זה בשע"ז לא הגיע לידנו, וראה ש"ע שם סק"ב

ה, ופ"ז שם סק"ב.

רמז סוף ס"ק מג.

רמז כדלעיל סק"ב וש"נ.

רמז שבת נו, ב.

רמז פ"א סוס"י א.

רמז א, א) אות א.

רמז שם.

רמז ס"ק מז. ש"ך ס"ק כח.

רמז לעיל שם ס"ה, וש"נ.

רמז סימן זה בשע"ז לא הגיע לידנו, וראה ש"ע שם

סק"ב א.

רס ס"ק כמ.

רס ראה שו"ת הר צבי יו"ד ס' ה. הקרי הלכות ג ע, א.

הלכות שחיטה א לא

ז לא השומע ואינו מדבר אם הוא (ג) מומחה שוחט אפי' לכתחלה אם אחר [מז] מברך.

ח לא שבור שהגיע לשכרותו של [מז] לוט דינו בשוטה. לא ואם לא הגיע לשכרותו של לוט שוחט לכתחלה. הגה: ויש אומרים ששבור לא ישמוט שרגיל לנצל לדי [מז] דרסה (הגהות מיימוני פ"ג מהלכות שמיטה בשם ס"מ"ג וזה"ל וכל זו בשם ס"ה"ט וס' יראים סימן קל"ז).

באר הגולה

לא גם זו שם. לג בעל העיטור והרשב"א בתורת הבית מברייטא העירובין לג רדא"ש חולין פ"ק סי' ה' וכ"כ בעל העיטור והמור מהא העירובין ס"ח א'. שם וכל"כ המור.

[מז] מברך. ומכין להוציא[ו] ידי חובה והוא מתכוין לצאת[ו] דוקא שהאחר שוחט גם כן ומברך לעצמו אבל אם אינו שוחט אינו יכול לברך להוציא את האלם לפי שברכת השחיטה אינה דומה לברכות המצוות שהן חובה[ו] אלא לברכות הנחנין שמי שאינו נהנה אינו יכול לברך להוציא את הנחנה משום דלא לתהני ולא לברוך כמו שנתבאר באו"ח סי' קס"ז[ו] והבא נמי לא ליכול ולא לשחוט (אור זרוע[ו] ב"ה[ו] ש"ך[ו] פרי חדש[ו]) : [מז] של לוט. דהיינו שעושה ואינו יודע מהו עושה (רמב"ם[ו] ש"ע ח"מ סי' רל"ה[ו]) : [מז] דרסה. על ידי שידיו כבדות. וכן ראוי לנהוג. דאף על גב דקיימא לן[ו] דשבור הוא כפקח לכל דבריו היינו במידי דתלוי בדעת האדם אבל לא בזה שתלוי בכבדות אבריו דודאי אינו כפקח (ט"ז[ו]). ואם רגיל להשתכר יש להעבירו עד שיקבל עליו

קונטרס אחרון

(ג) מומחה. הא דלא כתב גבי מדבר ואינו שומע[ו] אם הוא מומחה, משום דהכא אשמועינן דשותט אפילו לכתחלה וצ"ל[ו] אם הוא מומחה, דלכתחלה לא סמכין ארוב מצויים אצל שחיטה מומחין הן כדלעיל[ו], אבל בדיעבד אי ליתא קמן למיבדקה אמרינן רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן[ו], בין בחרש המדבר ואינו שומע בין באלם השומע ואינו מדבר שהרי הם כפקחים לכל דבריהם[ו]. ואי איתא קמן בודקים אותו על ידי כתב (ש"ך[ו]). ומכל מקום בדליתא קמן אין להכשיר שחיטתו אפילו בדיעבד אלא בידוע שדעתו נכונה וצוללה ולא נטרפה מחמת האלמות או התחרשות, כמ"ש באה"ע סי' קכ"א[ו] ובחז"מ סי' רל"ה[ו] שבודקים אותו לגיטין

מקראי קורש (נחמה ופריס) ע' קבה. הע"כ קפנו ע' יב. ביאורי הלכות. רסב מור וש"ע סי' יט פ"ג. וראה גם לעיל או"ח סי' ריג מ"ד, וש"נ. רסג ראה גם לעיל או"ח סי' ח ס"ג (לענין לעמוד בשעת הברכה). רסד סעיף כג, וש"נ. רסה ח"א סי' שסו.

רסו ר"ח וחרש המדבר. רסז ס"ק לב. רסה ס"ק לו. רסט הל' מצויה בפ"ט ה"ח. ער סעיף כב. רעא עירובין סה, א. וראה גם לעיל או"ח סוף סי' קפה. ערב ס"ק יח.

צינונים לקונטרס אחרון

רגה דלעיל סעיף ו. רנו וצריך לדעת. ובתנ"י: הוצרך לומר. רנז קורא סק"ה. רנח כדלעיל סי"א וקורא שם.

רגט חגיגה ב, ב. וראה גם לעיל או"ח סי' קצט ס"י. רס ס"ק ל. רסא סעיף ה. רסב סעיף יח.

ט ^לסומא לא ישחוט ^[מס] לבתחלה ^לאלא א"כ אחרים רואין ^[נ] אותו. ואם שחט ^[אנ] שחיטתו כשרה.

י ^לערום לא ישחוט לבתחלה מפני שאינו יכול ^[נב] לברך.

באר הגולה

לו שם ושאר פוסקים ממשנה ס"ק תרומות.

לד משה חולין דף י"ז ב'.
לה מור מפ"י רש"י שם בגמ'.

בחרמות ועונשים שלא ישחבר (בית הלל^{רעג}) שהמשתכרים אף שלא בשעת שכרותם ידיהם כבדים ואינם יכולים להרגיש גם כן פגימה דקה (שמלה חרשה סי' י"ח ע"ד).

וכן זקן מופלג ידיו כבדות. ומכל מקום הכל לפי מה שהוא אדם (שמלה חרשה ע"ה).

וכל מי שידיו רותתות בין מחמת חלישתו בין מחמת טבעו שידיו כבדות שחיטתו רובן דרסות (בית לחם יהודה^{רעז}):

[מט] לבתחלה, להרשב"א^{רעז} שזא ישהה וידרום ולא ירגיש ולרש"י^{רעח} שזא לא ישחוט רוב הסמינים כדלקמן סי' י"א ע"ט:

[נ] אותו. וריא"ז^{רעז} כתב דאפילו אחרים רואין אותו לא ישחוט לבתחלה (ש"ך^{רעא}). ומובן לחוש לברכין] שלא בשעת הדחק (תבואות שור^{רעז}):

[א] שחיטתו כשרה. ובלבד שיבדקו אחריו כסימנים אם נשחטו רובן^{רעג}. ואם הסומא עצמו ברק במשמוש ידיו יש לסמוך עליו אם אי אפשר לבדוק אחריו כגון שנחתך הראש^{רעז} אבל כשאפשר [לבדוק] לא סמכין אמשמוש ידיו ומהאי טעמא אסור לשחוט לבתחלה לרש"י^{רעב} (עיין כנסת הגדולה^{רעז}):

[נב] לברך. עד שיכסה ערותו^{רעז} דכתיב^{רעז} ולא יראה כך ערות דבר. וגם אם אחר שוחט גם כן ומופק פניו מכנגד ערותו של זה^{רעז} ומברך אינו יכול להוציא ידי חובה

קונטרס אחרון

ולמשאות ולמתנות אם לא נטרפה דעתו. וכן מי שיודעים בו שהיה מומחה ויודע הלכות שחיטה ואחר כך נעשה חרש או אלם, אף על פי שאין צריך לבדוקו אם יודע הלכות שחיטה אף על גב דאיחא קמן, מכל מקום צריך לבדקו אם לא נטרפה דעתו. אבל אם אין ידוע אם היה מומחה ואיחא קמן למיבדקיה אם יודע הלכות שחיטה, אין לך בדיקה גדולה מזו (תבואות שור^{רעז}):

רעג ס"ק י. שמלה חרשה סל"ה.	רפא ס"ק ח.
עדר סעף ג. וראה גם לעיל סק"ב.	רפב ס"ק טו.
ערב סעף לו.	רפג כדלקמן סי' כה ס"א ומק"א.
רעו ס"ק כה. וראה שח"ת צ"צ י"ד סי' מ.	רפד ראה לעיל סקל"א.
רעז תורת הבית הקצר שער ד (י, ב). לא ישחוט בלילה שזא ידרום שזא חלוד ולא ירגיש. וראה תורת הבית האריך שער א (ה, מוע"ב. גבי מומא, שזא חלוד).	רפה דלעיל סקמ"מ, כי לא סמכין אמשמוש ידיו. ראה גם תבואות שור סוף ס"ק סח.
רעח י, ב ד"ה לבתחלה.	רפז כדלעיל א"ח סי' רז ס"ז.
רעט סי' זה בשע"ר לא הגיע לידנו, וראה מ"ז וש"ך שם סק"א.	רפח דברים כג, מו. שמלה חרשה סל"ה. לעיל שם סי' ע"ד ס"ב.
רפ רובא בשלמי גבורים (ג, ב) אות ג.	רפט מ"ז ס"ק יט. וכדלעיל שם סי' עה ס"ט.

צינונים לקונטרס אחרון

רסג ס"ק נח.

הלכות שחיטה א

לג

יא אם הטילו הקהל חרם שלא ישחוט אלא טבח ידוע ושחט אחר י"א ששחיתוהו ^[ג] אסורה. הגה: ואם נמצלה התקנה כל השומעים נזוקת כשרות כמו ^[ד] גרלשונה (פסקי מהרא"י סי' קע"ו).

באר הגולה

לו ר' יוחנן בשם י"א ושבי"כ ר"כ בתשובת ודרא"ש כלל ז.

לכתחלה לפי שאסור לו לשמוע ולהתכוין לצאת ידי חובה מפני ששומע בעונה ^א והרי זה כמוציא מפיו ^ב. ואף על פי שהערום מותר להרהר בדברי תורה כמ"ש בא"ח סי' ע"ה ^ב והשומע אינו אלא מהרהר ^ג מכל מקום כיון שהוא מתכוין לצאת ידי חובה בשמיעה זו מפני ששומע בעונה הרי זה כמוציא מפיו ואסור (ש"ך ^ד מ"ז ^ה ע"י תבואות שור ^ו). והוא הדין אם הוא לברש אלא שאינו חגור ולבו רואה את הערוה (שמלה חדשה ^ז):

^[ג] אסורה. כי ראוי לדמותו למומר לאותו דבר דלקמן סי' ב' ^א כיון שעבר על החרם כדי לשחוט ואף על פי שאינו חשוד לאכול דבר איסור מכל מקום מכוער הדבר וראוי לקנסו שלא יאכלו משחיתו עכ"ל הרא"ש בתשובה ^ב. ומבואר מלשונו דמדינא ליכא איסורא אלא משום קנסא ^ג דלא הוי באמת כמומר לאותו דבר משום דחרם קול לאינשי טובא לגבי נבילה ואף על פי שחשוד לעבור על החרם אינו חשוד על הנבילה ^ד ולפיכך בהפסד מרובה יש להתיר (פרי חדש ^ה). ואם שגג בדבר שלא ידע מהחרם אין לאסור כלל דלא הוי כמומר לאותו דבר אלא כשעובר כמורד ^ו (מ"ז ^ז). ולפי מה שכתב הפרי חדש שאינו אלא קנס אפילו אם השוחט הוא מיד אלא ששחט אצל אחרים שלא ידעו מהחרם אין לקנסם כלל ^ח.

ואם הקהל פסלו בפירושו ^א שחיטת כל השוחטים וזלתי טבח הידוע אסור לכולי עלמא ^ב מדינא ואפילו לא הטילו חרם כי יש רשות ביד הצבור לאסור את המותר למיגדר מילתא ^ג (רא"ש שם). אבל אם לא פירשו כן בפירוש אין במשמע דבריהם שתהא השחיטה נפסלת רק שהעובר עונש עונש כדן עובר על תקנת הקהל או עובר על החרם ולא לאסור הכשר (פרי חדש ^ד ותבואות שור ^ה):

^[ד] כמו בראשונה. אף על גב דמאוד מכוער הדבר ויש עונש בדבר שריבים נמנים

רצ כדלעיל שם סי' ה סי"א, ויש"ג.

רצא אף שלא ענה אמן. וראה גם לעיל שם סי' קד סי"ה. לקמן ח"ל ת"ת פ"ב דר"ב. וראה לעיל שם סי' ר"א סי"ה (שהשומע בעונה וענה אמן כמוציא ברכה מפיו).

ביאורי הלכות.

רצב מעיקר י.

רצג ראה גם לעיל שם סי' קד סי"ה.

רצד סי' לו. כשם פירשה אות לו (אינו רשאי לבין בברכת הבירור הלכך לכא למיזר שומע בעונה).

רצה סי' יז (העריך לבין והוא אסור בכך לכתחילה).

רצו סי' סט (רצח הוא לשמוע לצאת בו ולכן הוי מעונה ממש).

רצז ראה לעיל שם סי' ע"ה ובקרי"א סי' ק"ד.

ביאורי הלכות.

רצז מעיקר לה. וראה גם לעיל שם סי' ר"ו סי"ה. סי' ע"ה סי"א.

רצז מעיקר ג. וקרי"א סי' ק"ג.

רצט כלל ז סי' א.

ש ראה לעיל קרי"א סי' ק"ו (ר"ה ואם שחט).

שא ראה לקמן סי' ב קרי"א סי' יג.

שב סי' לח. וראה גם לעיל קרי"א סי' ק. ו. ש"ת רבנו סי' י.

שג סי' ב.

דש ראה גם לקמן סי' יח מקב"ה.

שה שמלה חדשה סי' ב סכ"ב, ותבואות שור שם סק"ט.

שו בכת"י: בכל ענין.

שז ראה ש"ת רבנו סי' ה (למיגדר מילתא דאיסורא לעשות סייג לתורה, אבל לא בשביל דבר שבמקום).

שם סי' לז בסמוך (לגור .. על החשופים שלא ישחטו על הרחוקה שום בהמה ועוף ואם יעברו ח"ו תראה שחיטתן נבלה). ש"ת צ"צ י"ד סי' ק"פ אות ד.

שח שם.

שט שם.

יב ^להשוחט בפני עדים בהמה לנכרי ובשבא ישראל לקנות ממנה
אמר: לא תקנה ממנה כי לא שחטתיה ^{נה} אינו נאמן. ומיהו
לדרידה אסורא דהא שויא אנפשיה חתיכא (יד) דאיסורא. הגס: ועיין לקמן
סי' קכ"ז דין עד אחד נאמן נאסורין.

באר הגולה

לח הרשב"א בתשובה.

ומסבמים לדבר מצוה לעשות גדר וסייג למצות ה' ותוורים ומבטלים על ידי אהבה ושלום
או על ידי תגר וקנאת איש מרעהו (פסקי מהרא"י ^ידרכי משה ש"א):

[נה] אינו נאמן. ואפילו לא ראו העדים ששחט כהוגן דאית ליה מיהו דאי בעי אמר
נתקלקלה השחיטה על ידי שהיה או פגומה וכחאי גוונא מכל מקום כיון שמה
שאומר לא שחטתי הוא מוכחש מעדים שראו ששחטו ומיהו במקום עדים לא אמרין ^{יב}.
ורווקא כשעומד בדבריו כששואלן אותו אם לא שחטה בקלקול ואומר שלא שחטה כלל
אבל אם לא אמר אלא לא שחטתיה וליתיה קמן דנשייליה יש לתרין (ל) דבריו ולומר
ששהה או דרס שכל שנפסלה השחיטה אינה קרויה שחיטה כלל. וכל שכן אם הוא עצמו
מתרין בן דבריו דנאמן (תבואות שור ^{יג} לדעת הש"ך ^{יד} ופרי חדש ^{טו} בשם הרשב"א ^{טז}):

קונטרס אחרון

(יד) דאיסורא. כן ^{יד} כתב ב"י ^{טז} בשם תשובת הרשב"א ^{טז}. אבל בפסקי מהרא"י סי' רכ"ז כתב
דרוקא היכא דלא אתכחש בעדים אמרין דשויא אנפשיה חתיכה דאיסורא ולא מהני חזרתו
שחזור בו עתה, אבל לא היכא דאתכחש בעדים. וכתב במשנה למלך בפ"ט מהלכות אישות ^{טז}
דהרשב"א לא פליג אמרה"י אלא מירי כשעומד בדבריו ואינו חוזר בו ^{טז}, אבל כשחוזר בו אף
שאינו נותן שום אמתלא לדבריו הראשונים מודה הרשב"א למרה"י דחזרתו חזרה כיון דאיכא
עדים דמסייעי ליה. ובפ"ג מהלכות יבום ^{טז} סתר דברי עצמו וכתב דלא מהני חזרה להרשב"א.
ולענין הלכה, בשל תורה הלך אחר המתמיז ובשל דבריהם הלך אחר המיקל ^{טז}.

ואי בהא דשויא אנפשיה חתיכה דאיסורא הוא חב לאחריים, אף אם עומד בדבריו אינו נאמן לכולי
עלמא במקום עדים, כגון אשת כהן שנשבית ואמרה טמאה אני והעדים מעידים שטהורה היא אינה
נאמנת לאוסרה על בעלה כמ"ש רמ"א באה"ע סי' ד' ס"ה בהגיה.

והנכנסת] הגדולה ^{טז} סבירא ליה דטעמא דאמרין דשויא אנפשיה חתיכה דאיסורא הוא משום
דאדם יכול לאסור על עצמו דברים המותרים אף על פי שאינו מתפיסן בדבר הנדור, לפי שהוא על
עצמו כמו בית דין שיכולים לאסור דברים המותרים כפי ראות עיניהם לצורך שעת, וכדלקמן סימן

שי סי' קנז.

שיא אות יא.

שיב כ"ב פא, ב.

שיג ס"ק עז, ושמלה חדשה ס"א.

שיד ס"ק לא.

שטו ס"ק לא.

שטז שלית ח"י סי' רע.

ציונים לקונטרס אחרון

רסט הלכה יג.

ער ע"ז, א.

רעה בהגהות ב"י אות פב. הובא גם לקמן ק"א

סקט"ז, וראה שו"ת צ"צ אה"ע סי' יג בסופו.

דברי טעם סי' צח (פז, ג), אמרי יושר ח"ב סי' סג.

רסד לכללות ק"א זה ראה ביאורי הלכות.

רסה ד"ה וערום.

רסו ח"ג סי' רנג.

רסז הלכה טו.

רסח שבוה גם מהרא"י מודה דשוי אנפשיה חתיכא

דאיסורא.

הלכות שחיטה א

לה

יג ^לטבח שעשה סימן בראש הכבש השחוט שהיה נראה שהוא מרפה וגם היה אומר שהוא מרפה ואח"כ אמר שכשר היה ולא אמר כן אלא כדי שלא יקחו אותו וישאר לו ליקח ממנו בשר כיון שנתן אמתלא לדבריו ^[נ] נאמן.

באר הגולה

לט הרשב"ץ מודהא עובדא דכתובות דף כ"ב ע"א.

[נ] נאמן. ודוקא כשהכבש שלו ועשה בו סימן מרפה כדי שלא יקפצו עליו הקונים ויפצרו בו או שהכבש של נכרי ואחר שנשאר לו ליקח ממנו בשר אומר להנכרי מעותי במה שהמרפתיו כדי שלא יהיה חלול ה' בעיני הנכרי (בנסת הגדולה ^{טז}). אבל אם הוא של ישראל אין זו אמתלא טובה כי עכ"פ לא טוב עשה בעצמו לגרום צער וגם הפסד לישראל שלא יהיו הקונים מעלים לו בדמים ואמתלא כזאת אינה ראויה לבר ישראל הלכך לא מדימין שאין אמתלא מועלת אלא כשהיא הגונה וראויה כן כתב רש"ל ^{טז}.

והמ"ז ^{טז} כתב שאין להקל [ב]פסק הש"ע בכאן מאחר שרמ"א בדרכי משה ^{טז} הניחו בצ"ע מהא דלקמן סי' קפ"ה ^{טז} דאם הוחזקה נדה בשכנותיה כגון שלכשה בגדי נדותה ואחר כך אמרה מהורה אני לא מהני אמתלא המבוארת שם ^{טז} דהיינו שעשתה כן מחמת בושת אמו או אחותה או משום אונס שלא היה בה כח אף על גב דאמתלא זו מהני באומרת לבעלה טמאה אני לך לא מהני בלובשת בגדי נדה דמשום בושת או אונס מיקרי ואמרה אבל לעשות מעשה כולי האי ללבוש בגדי נדה אינה לובשת ^{טז} והכא נמי במעשה זה שעשה בראש הכבש שהוא מרפה לא מהני אמתלא.

והב"ח ^{טז} שם ^{טז} והש"ך שם ^{טז} תירצו דשאני התם דדי היה לה שתאמר לבעלה טמאה אני ולמה היה לה ללבוש בגדי נדה אבל הכא לא היה אפשר לו בענין אחר. פירוש דהכבש היה של קצב נכרי דלא סגי באמירתו לנכרי שהיא מרפה [דאין נאמנות לנכרי] וצריך לעשות בו סימן שיכירו וידעו כל באי לקנות ממנו שהיא מרפה וכך היה מנהגם שהיה עושה השוחט סימן בראש הבהמה והולך לו אבל אם הכבש שלו לא שייך האי מעמא כי כל הבא לקנות ממנו יאמר לו שהיא מרפה ואף שמנתנו תמיד לעשות סימן

קונטרס אחרון

ר"ה ^{טז}, ומשום הכי לא מהני הכא חזרה ^{טז}, ומיהו בהא מילתא דאדם יכול לאסור על עצמו נמי איכא פלוגתא לקמן סי' ר"ה ^{טז}, ונקטינן בדאורייתא להומרא ובדרבנן לקולא. עיין מ"ש לקמן סעיף י"ד ^{טז} שדעת מהרי"ק ^{טז} וש"ע שם כמ"ש בשם כנסת הגדולה:

ש"ך בנהגות כ"י אות פג.	ש"ך סעיף ג.
ש"ח ב"ש פ"א סי' ה.	ש"ך וכו' לקמן שם סק"ג, וש"י.
ש"ט ס"ק כב.	ש"ך ד"ה ומ"ש רבנו ותומת.
ש"ס סי' קצו אות ב.	ש"ח ס"ק ה. וכו' בנקה"כ כאן על המ"ז סק"ב. וכו' לקמן שם.
ש"ט סעיף ד.	

צינונים לקונטרס אחרון

ערב סימן ז' בשע"י לא הגיע לירדנו, וראה שר"ע
שם סעיף ב. ש"ך שם סק"ח.
דעג ראה גם לקמן קר"א סקט"ז.
עדר סעיף ב. וראה שר"י צ"צ סי' קעז אות ב.
ערה קר"א ס"ק טז.
רעו שרש לג.

יד שוחט שהעיד עליו עד אחד ששחט שלא כהוגן והוא מבחישו
עד אחד בהכחשה (מ) לאו כלום והעד עצמו מותר לאכול

באר הגולה

מ מהרי"ק שיש ל"ג (ופים שם אם אותו שוחט כבר נכשל בדבר בדריקה מעבירין אותו לגמרי).

לא הוי ליה למיעבד הכי בבשרה (עיין פרי חדש^{טכ}) דלא כמ"ש לעיל בשם רש"ל^{טכו}
(ועיין ש"ך שם שכן דעת רמ"א בתשובה^{טכז} דלא כמ"ז שם):

קונטרס אחרון

(מז) לאו כלום הוא. פירוש^{טט} ואין לפסול השוחט, וגם אותה שחיטה עצמה מותרת לכל ישראל, אבל לא להעד דשוי אנפשיה חתיכה דאיסורא^{טע}, ואף על גב דעד אחד נאמן באיסורין אפילו לאסורי היכא דלא אתחזק היתרא^{טז}, כגון חתיכה ספק של חלב ספק של שומן לומר שהוא של חלב, ואין הבעלים יכולים לומר לו איני מאמינך^{טז} כמו שיכולים לומר היכא דאתחזק היתרא כדלקמן סימן קכ"ז^{טז}, וכל שכן הכא דאתחזק איסורא דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיועד לך במה נשחטה^{טז}, דעד אחד נאמן לומר שלא נשחטה כהוגן להעמידה בחזקת איסורא. מכל מקום כיון שהשוחט מכחישו, עד אחד בהכחשה לאו כלום הנ"א^{טז}, וכאילו אין כאן עדות כלל^{טז} לא העד ולא השוחט המכחישו, והרי זה כאלו שחט והלך לו ולא אמר כלום לא הוא להיתר ולא העד לאיסור, שהיא בחזקת היתר משנשחטה^{טז}, משום דאמרינן^{טז} רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, והזקה על בן דעת שאין קלקולי שחיטה יוצאים מתחת ידו^{טז}, וכהניא דאבדו לו גדידי ותרגוליו ומצאן שחוטים דלעיל סעיף ד'. ואף אם תמצי לומר דעד אחד בהכחשה הוי ליה חד לגבי חד וספיקא דאורייתא^{טז} להומרא^{טז}, ועוד דהעמד בהמה בחזקת איסורא^{טז}, מכל מקום כיון שהתורה האמינה את השוחט (להוציאה מחזקתה הואיל ובידו לתקן האיסור לשחוט כראוי כדלעיל^{טז}) כב' עדים^{טז}, ואין דבריו של אחד במקום ב', כדאשכחן גבי עדות אשה^{טז} שער אחד נאמן לומר שמת בעלה להחירה להנשא, ואם לאחר שהתירוה בא עד אחד לומר^{טז} שלא מת לא תצא מהחירה הראשון, לפי שכל מקום שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים ואין דבריו של אחד במקום שנים כמ"ש באה"ע סי' י"ז^{טז}, וכן גבי סוטה שקינא לה [בעלה] ונסתרה שער אחד נאמן לומר שנשטמאה ואינה שותה^{טז}, ואם אחר שהעיד בא עד אחד והכחישו אינו נאמן

שכו ס"ק מ.

שכו שם כשהבשר שלו נאמן.

שכח ס"ב.

שכט שמובר שבכל ענין אינו נאמן.

צינונים לקונטרס אחרון

רפה מהרי"ק שם (בטעם הא' להיתר), וראה לעיל ק"א סק"ה (בשם הרשב"א, שהרי שוחטה לפניך).

רפו גמרא ג, ב.

רפו כדלעיל בפנים ס"ק ל, ושי"ג.

רפה כמו בבי כתי המכחישים זו את זו דהוי ספיקא מדרבנן שלא להעמיד דבר על חזקתו (כדלקמן ד"ה ומכל מקום, ושי"ג), ונאמר שער אחד בהכחשה גרע דהוי ספיקא דאורייתא.

רפט ביצה ג, ב.

רצ כסברא שמביא מהרי"ק שם, וכדעת היש"ש פ"א סי' ט (דלקמן ד"ה אבל רש"ל), הובא בט"ז סקכ"ג.

רצא ק"א סוף סק"א, בשם הרשב"א.

רצב מהרי"ק שם (בטעם הכי' להיתר).

רצג יבמות ק"ז, ב.

רצד בכת"י: ואמר.

רצה סעיף לו.

רצה משנה סוטה לא, א.

רעז לכללות ק"א זה ראה ביאורי הלכות.

רעז ראה לקמן בפנים ס"ק נז, ובק"א ס"ק טז (מתי אוסיים להעד מטעם זה).

רעט רמ"א סי' קכו ס"ג.

רפ ראה ש"ך שם סקכ"ה (שער אחד נאמן כשהבע"ד לא נמצא בפנינו או שאומר איני יודע).

רפא סימן זה בשוע"ר לא הגיע לידנו, וראה טור ורמ"א שם ס"א.

רפב גמרא ט, א.

רפג קידושין סה, ב. מהרי"ק שרש ל"ג.

רפד שורקב בס' כתי עדים המכחישות זו את זו אמרינן דהוי ספיקא מדרבנן שלא להעמיד דבר על חזקתו (כדלקמן ד"ה ומכל מקום, ושי"ג), משא"כ עד אחד בהכחשה, י"ל שהוא כאילו אין כאן עדות כלל וי"ל שהיא ספיקא דאורייתא, ויתבאר כאן ולקמן לפי ב' האופנים. וראה תשב"ץ ח"ב סי' פט ד"ה ומה שיש. שו"ת מהרש"ם יו"ד סי' לט.

הלכות שחיטה א

לו

קונטרס אחרון

ואינה שותה. אלא אם כן באו להעיד בבית דין בבת אחת אבל לא בזה אחר זה¹³⁷, משום שכיזון שהאמינה תורה לעד אחד לומר שנטמאה הרי כאן שנים ואין דבריו של אחד במקום שנים¹³⁸, כמ"ש באה"ע סי' קנ"ח¹³⁹. וכאן בשחיטה אפילו באו בבת אחת¹⁴⁰ השותה נאמן כשנים, שהרי התורה האמינה לכל שוחט על השחיטה הואיל והוא בידו, ולא הצריכתו לבא לבית דין להעיד¹⁴¹ כמו שהצריכה בסוטה שאין משקין אותה. אלא בבית דין הגדול שבירושלים¹⁴², וכן בעדות אשה שאינה נישאת על פי עד אחד אלא בהתרת בית דין כמו שכתוב באה"ע סי' י"ז¹⁴³. כן דעת מהרי"ק¹⁴⁴ ושלחן ערוך.

אבל רש"ל¹⁴⁵ ובי"ח¹⁴⁶ חולקים על זה ופסקו כמ"ש בנימוקי יוסף¹⁴⁷ בשם הריטב"א¹⁴⁸, דלא אמרינן כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים אלא בדבר שצריך שנים מן התורה, כגון עדות אשה שמת בעלה ועדות סוטה שנטמאה¹⁴⁹, שהדיון היה נותן להצריך ב' עדים, שאין דבר שבערוה פחות משנים¹⁵⁰, דילפינן¹⁵¹ דבר דבר ממנו, שנאמר¹⁵² בדבר שבמנוח על פי שנים עדים או שלשה עדים יקום דבר, ולהלן הוא אומר¹⁵³ כי מצא בה עדות דבר, אלא שהקילה התורה בעדות אשה משום דהיא מילתא דעבידא לגלויי ואשה דייקא ומינסבא¹⁵⁴ כמ"ש באה"ע סי' י"ז¹⁵⁵, וכן החמירה בסוטה משום דרגלים לדבר הואיל וקניא לה ונסתרה¹⁵⁶, אם כן מצינו שהאמינה התורה [משום הטעמים הללו¹⁵⁷] עד אחד כב', שהיה הדיון נותן להצריכם משום שאין דבר שבערוה פחות משנים לולי טעמים הללו, ולפיכך כשבא אחר כך עד אחד להכחישו אמרינן שאין דבריו של אחד במקום שנים, שהשני אחד הוא, והראשון האמינתו התורה כשנים שהיה הדיון נותן להצריכם, מה שאין כן בשני המכחישי שלא מצינו שהאמינתו התורה כשנים. אלא כשבאו בבת אחת ומכחישינן זה את זה¹⁵⁸ עד אחד בהכחשה לאו כלום הוא וכאלו אין כאן עדות כלל¹⁵⁹. ואף אם תמצי לומר שיש כאן עדות אלא שהיא מוכתשת¹⁶⁰, מכל מקום יש לומר שלא האמינתו תורה כשנים אלא בעדות שאינה מוכתשת ולא במוכתשת. אבל בשחיטה ושאר איסורי והיתרי שעד אחד נאמן בהו מן התורה, בין לאיסור היכא דלא אתחזק היתרי, בין להיתר אפילו היכא דאתחזק איסורא אלא שהיה בידו לתקנו כגון שחיטה וכיוצא בה¹⁶¹, לא מצינו שהאמינתו כב' כלל, אלא שגם אחד נאמן בכל כיוצא בה, ולא שייך כאן לומר אין דבריו של אחד במקום ב' אפילו באו בזה אחר זה, שהראשון הוא אחד כמו הב', שניהם שוין בנאמנותם, שכן שהאחד שהוא השוחט האמינתו התורה להיתר אף על גב דאתחזק איסורא הואיל והיה בידו לתקן, גם הב' האמינתו לאיסור היכא דלא אתחזק היתרי אף על גב דאין בידו, ושניהם אין נאמנים אלא בנאמנות עד אחד שהוא נאמן באיסורין במקום שהאמינתו התורה, ולא הצריכה ב' עדים אלא לקיים דבר, בין דבר שבערוה בין דבר

ציונים לקונטרס אחרון

רצו גמרא שם ע"ב.	שח ראה מחנה יוסף על מסכת סוטה סי' לו.
רצו גמרא שם.	שט יבמות פח, א ושי"נ.
רצו סעיף יד, וביש שם סק"א.	שי משנה סוטה לא, ב.
ש שכוח מיירי במהרי"ק שם ובשו"ע כאן, כמבואר בש"ח סי' קכז סוף ס"ק יד.	שיא דברים יט, טו.
שא שלכן גם כשבאו בבת אחת אמרינן שהשוחט נאמן כשנים (שבשעה שהיה בידו נאמן עדיין לא היתה עדותו מוכתשת). וראה ביאורי הלכות ע' עה וע' רלז.	שיב דברים כד, א.
שב משנה סוטה ז, א (ולכן כשבאו בבת אחת אין אומרים דהו כשנים, מבי' הטעמים שיבוארו לקמן ד"ה אבל רש"ל).	שיג יבמות צג, ב.
שג סעיף לט.	שיד סכ"א, וביש שם ס"ק סג. וראה רשימת שיעורים
דש ביש"ש פ"א סי' ט, הובא בט"ז ס"ק סג, ובש"ח ס"ק מב.	גטיין סי' ט אות א והערה 3.
שה ד"ה כתב מהרי"ק.	שטו סוטה ג, א.
שו יבמות פח, א (א) ד"ה גרסינן.	שטז כ"ה בכת"י.
שו יבמות פח, ב ד"ה ואפילו (בשם ר"י). וראה גם ש"ח סי' קכז סק"ד.	שיז שאין מאמינים לעד אחד כשנים יותר מעד השני, כדלעיל, ושי"נ.

שיח כאופן הא' דלעיל בתחתית הקו"א (ולכן כשבאו בבת אחת אין מקום להאמין לעד אחד כשנים יותר מעד השני.

שיט כאופן הב' דלעיל שם (וכיון שיש כאן עדות, אי"כ אף כשבאו בבת אחת היה מקום להאמין לעד אחד כשנים יותר מעד השני).

שכ כדלעיל קו"א סק"א, ושי"נ.

קונטרס אחרון

שבמקומו, וכן כל דבר מהדברים הצריכים שני עדים, מה שאין כן באיסורין שהאימנה תורה לכל אחד ואחד מן ישראל על הפרשת תרומה ועל השחיטה וניקור הגיד והחלב, שאמר רשב"א וזבחת מבקר וגו', כדפרש"י בפרק קמא דגיטין^{טז}, הלכך הו"ל ליה חד לגבי חד והעמד בהמה בחזקת איסורא, ואסור לכל ישראל לאכול משהנהגה זו.

ולענין הלכה, בשל תורה הלך אחר המחמיר^{טז}. והיכא דאתחזק התיירא אלא שעד אחד נאמן לאסרו מפני שהבעלים שותקין (או מפני שהיה בידו) כדלקמן סי' קכ"ז^{טז}, אם עד אחד מכחישו, כאנו למחלוקת זו דמהרי"ק ורש"ל כדלקמן שם^{טז}, וכן היכא דלא אתחזק לא התיירא ולא איסורא וב' עדים מכחישים זה את זה^{טז}, אלא דלמהרי"ק יש לחלק בכל זה בין בבית אחת^{טז} לבזה אחר זה כדלקמן שם, מה שאינו כן בשחיטה^{טז} שהתורה מסרחה ביד השוחט להחיר והאמינותו עליה כדלעיל^{טז}.

ומכל מקום אפילו למהרי"ק וסייעתו אין להקל^{טז} אלא אחד לגבי חד, אבל בתרי לגבי תרי אין להקל ולומר דהוה ליה כאלו אין כאן עדות כלל שהיא בחזקת היתר משנשחטה^{טז}, לפי שכן שבי' עדים מעידים לאיסור החמירו חכמים שלא להעמיד הדבר בחזקתו להחירו, דקיימא לן תרי ותרי הוי ספיקא ורובנן ולא מוקמינן אחזקתיה^{טז}, ונפקא מינה לדינא אף לרש"ל וסייעתו לענין בדיקת הריאה, שאם הבודק ואחר עמו אומרים שהיתה נקיה וב' מעידים שהיתה בה סכרס המטרפת (בודאי) דלא מוקמינן לה בחזקת היתר (כנסת הגדולה^{טז}).

ומכל מקום אין לפסול הבודק בתרי לגבי תרי מלבד הבודק, משום דאוקי גברא אחזקתיה (כנסת הגדולה^{טז}) בשם רש"י^{טז}). והוא הדין בשוחט שאין לפסולו בתרי לגבי תרי מלבדו, דלענין פיסולא דגברא אין לחלק בין שחיטה לבדיקה, דמה לי איסור טריפות או איסור נבלות (וטעמא דמילתא בתרומתיהו משום שהיה שוחט או הבודק^{טז} משום שהיה עדין ערוה אחרת, [כדקיימא לן] שם^{טז}) כתי עדים המכחישים זו את זו או באה בפני עצמה ומעידה וזו באה בפני עצמה ומעידה, ואפילו להוציא ממנו מחזקתו^{טז}, אף על גב דחזקת ממון אלימא טפי^{טז}, דבתרי ותרי לגבי ממונא הוה ליה כספיקא דאורייתא, דמדאורייתא לא מוקמינן גברא אחזקתיה להוציא ממנו^{טז}, כגון ב' שהעידו על אחד שהוא פסול לעדות מפני שעבר עבירה של תורה ושנים מכחישים אותו^{טז}], אין מוציאין ממנו על פי עדות של זה כמנ"ל שכתוב בחו"מ סימן ל"ד^{טז}, ואפילו הכי מוציאין ממנו ממון על פי עדות שני כתי עדים המכחישים זו את זו, אף על פי שלדברי כח זו כח השניה פסולה,

ציונים לקונטרס אחרון

שכא דברים יב, כא. וראה חוסי' גיטין ב, ב ד"ה עד (הא') שלמרים זאת מהפסוק (ויקרא טו, כח) וספרה לה. שו"ת צ"צ אה"ע סי' שט אות ג.	שלא בשחיטה.
שכב י, ב ד"ה עד אחד. וראה רש"י יבמות פה, א ד"ה ואמר.	שלב אפילו לפי אופן הא' רעיל תחלת הקרא, דאמרינן כן בחד לגבי חד.
שכב ב, ב ד"ה ומשני. שכר ע"ז ד, א.	שלב יבמות לא, א ותוס' ד"ה שחי, חוסי' ב"ב לב, א ד"ה אגן. וראה שו"ת רבנו סי' יא (ד"ה ועוד).
שכח סימן זה בשו"ע ר"א הגיע לירינו, וראה שו"ע שם סעיף א, ושי"ך שם סק"ב.	שו"ת צ"צ סי' ג.
שכו ראה שו"ך שם סק"ד, שלרש"ל וסייעתו עד אחד בהכחשה לאו כלום הוא והעמד הדבר על חזקת היתר, ולמהרי"ק וסייעתו העד הא' נאמן לאסור מהטעמים דלעיל, ואין העד השני נאמן להחירו.	שלו יו"ד סי' ג.
שכו שלמהרי"ק מאמרים לעד הראשון (כשבאו בזה אחד זה), ולרש"ל עד אחד בהכחשה לאו כלום הוא, ונשאר הדבר בספק.	שלו כשלא העידו על פסולו, אלא על הבשר שאינו כשר.
שכח שאז שניהם נאמנים בשוה (כשלא אתחזק לא התיירא ולא איסורא).	שלב ב' בכת"י. רב הונא ב"ב לא, ב ושבועות מז, ב. טור ושי"ע חו"מ סי' לא ס"א.
שכט שאף כשבאו בבת אחת נאמן השוחט כשנים. של שו"ת ב"ב ד"ה עד אחד.	שלב יבמות פה, א ותוס' ד"ה שחי, חוסי' ב"ב לב, א ד"ה אגן. וראה שו"ת רבנו סי' יא (ד"ה ועוד).
של ברעית מהרי"ק.	שלב יבמות פה, א ותוס' ד"ה שחי, חוסי' ב"ב לב, א ד"ה אגן. וראה שו"ת רבנו סי' יא (ד"ה ועוד).

הלכות שחיטה א

למ

מכאן [יח] ולהבא. ומכל מקום הכל לפי מה שהוא [יח] אדם.

[יח] ולהבא. דלא שייך למימר דשוי אנפשיה חתיכה דאיסורא במכאן ולהבא דדוקא גבי יין נסך וכהאי גוונא דאם נתנסך היין כדברי העד שוב אין לו תקנה אמרינן לקמן ס' קכ"ז^ש דשוי אנפשיה חתיכה דאיסורא אבל הכא לא שייך לומר הכי דהא אפילו אם יהיה כדברי העד מכל מקום אינו מוחלט לפסול עולמית בשביל כך שאם יעשה תשובה המוטלת עליו חוזר לכשרותו ונמצא דלא שוי אנפשיה חתיכה דאיסורא כלל בעדותו כיון שהדבר תלוי במחשבת השוחט אם להרע אם להשיב במכאן ולהבא עכ"ל מהרי"ק^א.
והפרי חדש^ש חלק עליו. וכן משנה למלך^ש תמה עליו דלמה לא נימא דשוי אנפשיה חתיכה דאיסורא דסוף סוף אילו אתו ב' עדים והעידו כך לא היינו יכולים לאכול משיחיתו עוד הכא נמי לגבי דידהי כב' עדים דמו ושפיר שויה [אנפשיה] חתיכה דאיסורא שלא לאכול משיחיתו מכאן ולהבא עד שישב כדינו [יח]:
[יח] אדם. שאם אותו שוחט נכשל כבר פעם אחת אפילו ע"פ עד אחד יש להעבירו כיון שיש הגלים לדבר (מהרי"ק^א רש"ל^ש).
ועכ"פ אין להעניש העד אף על פי שאינו נאמן כיון שמתכוין לאפרושי מאיסורא (ואדרבה מצוה עליו שיעיד רכל מי דמהימן ליה כבי תרי ישמע אליו כדאיתא בקידושין דף ס"ו) (מהרי"ק^א שם בשם סמ"ג^ש):

קונטרס אחרון

מכל מקום לעדות אחרת מעמידין כל אחת בחזקת כשרותה אפילו להוציא ממון מחזקתו (עיי' ר"ן פק' ב דכתובות^א), וכל שכן להעיד באיסור והיתר, כך אין לפסול השוחט ובודק זה שגם הוא בכלל כת המעידה כמותו יחשב וכשר לעדות [אחרת^א]. הילכך אין לפוסלו ולהעבירו כלל מלהיות שוחט ובודק עוד^ש:

(מ"ז) דבכתיאי גוונא ממש כתב הרא"ש^ש והר"ן^ש בפ"ד דכתובות דמי שאמר בבית דין על העדים שחתמו שקר פעם אחת שוב אין עדותן מועלת לו לעולם כיון שהודה בעצמו שהם עדים פסולים שחתמו שקר פעם אחת, ולא אמרינן שאינן מוחלטין לפסול עולמית בשביל כך כמו שכתב מהרי"ק^א שם.

והתבואות שור^ש כתב דמהרי"ק מודה לענין העד בעצמו העומד בדבריו ואינו חוזר בו, שכיון שיועד האמת ששחט שלא כהוגן איך יאכל משיחית הרשע שידוע לו שאינו נאמן עד שיעשה תשובה המוטלת עליו, אלא מהרי"ק^א מייירי שאם העד ירצה לאכול משיחיתו אין צריך למחות בידו.

שלח ביש"ש פ"א ס' ט (ראוי להזכיר ולהדריך עצמו מנגנון). שמלה חדשה ס' ב סכ"א.
שלו לאין ריב הנהגות. מייסגות ה"י עדות פ"ה אות א.
רמ"א הרי"מ ס' כה ס"א. שמלה חדשה שם.

של ברמ"א ס"א.
שלא שיש לו. הרבא בש"ך סקמ"א.
שלב ס"ק מב.
שלו ס' הכ"ו.
שלו שורש לו.

צינונים לקונטרס אחרון

שמג (ט, א בטור השני).
שדמ כ"ה בכת"י.
שמה ראה שו"ת צ"צ ס' ב.
שמו ס' ה.
שמו (טו, ב) ד"ה משום.
שמת שרש לג.
שמת ס' ב ס"ק לח. וראה שו"ת צ"צ אהע"ז ס' רעא
אות יב (כט, א).